

<u>I. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA</u>	<u>3</u>
1. METODYKA OPRACOWANIA I GŁÓWNE WARUNKOWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WODZISŁAW.....	5
2. PRIORYTETY EKOLOGICZNE DLA GMINY WODZISŁAW.....	7
<u>II. CHARAKTERYSTYKA GMINY</u>	<u>9</u>
1. DANE OGÓLNE	9
2. PODSTAWOWE FUNKCJE GMINY	9
3. STRUKTURA LUDNOŚCI.....	11
4. ROZWÓJ GOSPODARCZY I SPOŁECZNY.....	12
5. ROLNICTWO.....	13
6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNO INŻYNIERYJNA.	13
6.1. GOSPODARKA WODNOŚCIEKOWA	13
6.2. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO.	14
6.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ.	15
6.4. KOMUNIKACJA.....	16
6.5. TURYSTYKA.....	16
<u>III. ŚRODOWISKO NATURALNE.....</u>	<u>18</u>
1. KLIMAT.....	18
2. GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA.	18
3. SUROWCE MINERALNE	19
3.1. PIASKI.....	19
3.2. GLINY.....	20
3.3. TORFY.....	20
4. GLEBY.....	20
5. HYDROGRAFIA.	21
5.1. WODY POWIERZCHNIOWE.....	21
5.2. WODY PODZIEMNE.	21
5.3. MELIORACJE WODNE I OBIEKTY MAŁEJ RETENCJI	23
6. ZASOBY PRZYRODNICZE.....	23
6.1. LASY.....	23
6.2. TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ.....	24
7. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE CHRONIONE PRAWEM, OBIEKTY ZABYTKOWE.	25
<u>IV. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZAGROŻENIA I PRZEKSZTAŁCENIA.....</u>	<u>33</u>
1. POWIERZCHNIA ZIEMI.	33
1.1. STAN GLEB.	34
2. HAŁAS	38
3. WIBRACJE.....	39
4. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	40
6. ODPADY.....	41

7. ZANIECZYSZCZENIA Z ROLNICTWA.....	42
8. PRZEKSZTAŁCENIA SIEDLISK.	43
9. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	44
10. STAN WÓD.....	45
10.1. Zagrożenia wód podziemnych	45
10.2. ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH	47
11. STAN POWIETRZA W GMINIE.	48
12. TRANSPORT.....	50
<u>V. PODSTAWOWE UWARUNKOWANIA DLA OPRACOWANIA AKTUALIZACJI PROGRAMU WYNIKAJĄCE Z UREGULOWAŃ PRAWNYCH I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....</u>	<u>51</u>
<u>VI. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WODZISŁAW.....</u>	<u>58</u>
<u>VII. HARMONOGRAM RZECZOWY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WODZISŁAW</u>	<u>76</u>
<u>VIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....</u>	<u>94</u>

I. Cel i zakres opracowania

Rozwój cywilizacyjny i wielokierunkowa ekspansja człowieka spowodowały, znaczną degradację środowiska naturalnego – zanieczyszczenie jego poszczególnych komponentów, wyczerpywanie się zasobów surowcowych, ginięcie gatunków zwierząt i roślin, a także pogorszenie stanu zdrowia ludności na terenach przeobrażonych. Dlatego przyjmuje się, że jednym z najważniejszych praw człowieka jest prawo do życia w czystym środowisku. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku stanowi, iż Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważony rozwój oznacza prowadzenie działalności gospodarczej i społecznej przy jednoczesnym niedopuszczeniu do dalszej degradacji środowiska naturalnego oraz na podejmowaniu działań zmierzających do restytucji zniszczonych elementów środowiska. Istota rozwoju zrównoważonego polega więc na tym, aby zapewnić zaspokojenie obecnych potrzeb bez ograniczania przyszłym pokoleniom możliwości rozwoju.

Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych, które poprzez swoją politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne Gminy, zatem na nich również spoczywa obowiązek wykonywania zadań z zakresu Ochrony Środowiska oraz odpowiedzialność za jakość życia mieszkańców. Efektywność działań w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego zależy przede wszystkim od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym oraz pozyskania zainteresowania i zrozumienia ze strony społeczności lokalnych. Działania takie, aby były skuteczne, muszą być prowadzone zgodnie z opracowanym uprzednio programem, sporządzonym na podstawie analizy sytuacji dla danego rejonu. Zadanie takie ma spełniać wieloletni Program Ochrony Środowiska.

Cele i działania proponowane w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław” powinny skutkować tworzeniem warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa gminy, które służyć będą ochronie i poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizator celów w nim wytyczonych powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

Nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska dla gminy Wodzisław
sformułowano następująco:

**OSIĄGNIĘCIE TRWAŁEGO ROZWOJU GMINY,
POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO JEJ
MIESZKAŃCÓW, ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI GMINY
WYNIKAJĄCE Z POPRAWY STANU ŚRODOWISKA
PRZYRODNICZEGO**

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław na lata 2013-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, określający kierunki polityki ekologicznej należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki Ekologicznej Państwa, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Stwarza to, z jednej strony szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, między innymi poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r., Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) w art. 17 obliuguje organy wykonawcze gminy do sporządzenia i uchwalenia programu ochrony środowiska obejmującego okres czterech lat oraz uwzględniającego działania na kolejne cztery lata.

„Program...” przedstawia aktualny stan środowiska, określa niezbędne działania zmierzające do poprawy tego stanu, umożliwia koordynację decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje. Sam „Program...” nie jest dokumentem stanowiącym, ingerującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego wytyczne i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych oraz działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska. Założono, że jak dotychczas kształtowanie polityki ekologicznej w gminie Wodzisław będzie miało charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania „kroczącego”, polegającej na cyklicznym weryfikowaniu perspektywicznych celów w przekrojach etapowych i wydłużaniu horyzontu czasowego „Programu” w jego kolejnych edycjach.

1. Metodyka opracowania i główne warunkowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław.

Sposób opracowania „Programu...” został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, polegającej na:

- **określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego** w gminie, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska wraz z oceną ich stanu;
- **określeniu kreatywnej części** Programu poprzez konkretyzację (uszczegółowienie) celów głównych oraz ich racjonalizację w postaci sformułowania listy działań;
- **scharakteryzowaniu uwarunkowań realizacyjnych** Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, ocen oddziaływania na środowisko planowania przestrzennego;
- **określeniu zasad monitorowania.**

Źródłami informacji dla Aktualizacji Programu... były materiały i informacje uzyskane: z Urzędu Gminy Wodzisław (w tym dokumenty i opracowania własne Urzędu), z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego (w tym dokumenty udostępniane na stronach internetowych), oraz dane publikowane i udostępniane na stronach internetowych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Wojewódzki Urząd Statystyczny, Państwową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach, a także informacje udzielone w drodze ankietyzacji przez wybrane podmioty, prace instytutów i placówek naukowo – badawczych z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami, jak również dostępna literatura fachowa.

Jako punkt odniesienia przyjęto aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury techniczno - inżynierskiej na dzień 31.12.2012 r., przy czym w uzasadnionych sytuacjach posługiwano się również nowszymi danymi. W przypadku braku danych bieżących odnoszono się do ostatnich dostępnych informacji.

Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław na lata 2013 – 2017 Jest jednocześnie aktualizacją i kontynuacją dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska ...” przyjętego przez Radę Gminy Wodzisław **Uchwałą Nr XXII/199/04 z dnia 23 listopada 2004 r.**

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo Ochrony Środowiska” (Dz. U. z dnia 20 czerwca 2001 r. nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami), określa w art. 14 ust. 2, iż politykę ekologiczną przyjmuje się na cztery lata, i że przewiduje się w niej działania w perspektywie obejmującej kolejne cztery lata. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław na lata 2013 – 2017

zawiera cele i zadania krótkookresowe do 2017 oraz cele długookresowe do 2021 r. Ocena i weryfikacja realizacji zadań Programu dokonywana będzie zgodnie z wymogami co 2 lata od przyjęcia dokumentu, stwarzając możliwości weryfikacji i aktualizacji przedmiotowego dokumentu.

Prawo ochrony środowiska zobowiązuje do sporządzenia programów ochrony środowiska uwzględniających:

- *cele ekologiczne,*
- *priorytety ekologiczne,*
- *rodzaj i harmonogram działań ekologicznych,*
- *środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekologiczne i środki finansowe.*

W związku z istnieniem ścisłej zależności pomiędzy stanem środowiska, jakością jego poszczególnych komponentów i rozwojem gospodarczym istnieje ścisła zależność pomiędzy jakością jego poszczególnych komponentów i rozwojem gospodarczym, w programie zaprezentowano:

- *podejście sektorowe, w odniesieniu do analizy aktualnego stanu środowiska, w odniesieniu do analizy aktualnego stanu środowiska oraz monitorowania jego przyszłych zmian,*
- *podejście integralne, dotyczące określenia działań niezbędnych do realizacji w dziedzinie ochrony środowiska, związanych z głównymi kierunkami rozwoju gminy.*

W oparciu o przeprowadzoną analizę aktualnego stanu środowiska dokonano:

- *analizy słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń gminy w zakresie ochrony środowiska,*
- *określenia środowiska zewnętrznego – scharakteryzowano uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie rozwiązań prawno – instytucjonalnych oraz źródeł finansowania zewnętrznego,*
- *zdefiniowano priorytety ochrony środowiska,*
- *skonkretyzowano priorytety przez sformułowanie listy zadań, opracowano system monitorowania Programu.*

Za sporządzenie programu ochrony środowiska odpowiada Wójt Gminy, a z ich wykonania, co dwa lata wykonywane będą raporty przedstawiane Radzie Gminy.

2. Priorytety ekologiczne dla gminy Wodzisław.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska. Rozwiązanie priorytetowych problemów z zakresu ochrony środowiska ma na celu poprawę stanu środowiska naturalnego gminy i terenów ościennych, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców.

Wybór priorytetowych przedsięwzięć ekologicznych dla Gminy Wodzisław na lata 2013 - 2017 przeprowadzono przy zastosowaniu następujących kryteriów organizacyjnych i środowiskowych.

KRYTERIA O CHARAKTERZE ORGANIZACYJNYM

- wymiar przedsięwzięcia (ponadlokalny i publiczny),
- zaawansowanie przedsięwzięcia w realizacji ,
- konieczność realizacji przedsięwzięcia ze względów prawnych,
- zabezpieczenia środków na realizację lub o możliwość uzyskania dodatkowych zewnętrznych środków finansowych (z Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych lub krajowych),
- efektywność ekonomiczna przedsięwzięcia ,
- znaczenie przedsięwzięcia w skali regionalnej,
- spełnianie wymogów zrównoważonego rozwoju-zgodność przedsięwzięcia dla rozwoju gospodarczego gminy,

KRYTERIA O CHARAKTERZE ŚRODOWISKOWYM

- możliwość likwidacji lub ograniczenia najpoważniejszych zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi,
- zgodność z celami i priorytetami ekologicznymi określonymi w Polityce Ekologicznej Państwa,
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- skala dysproporcji pomiędzy aktualnym i prognozowanym stanem środowiska a stanem wymaganym przez prawo,
- skala efektywności ekologicznej przedsięwzięcia (efekt planowany, tempo jego osiągnięcia),

- wieloaspektowość efektów ekonomicznych przedsięwzięcia (możliwość jednoczesnego osiągnięcia poprawy stanu środowiska w zakresie kilku elementów środowiska),
- w odniesieniu do gospodarki odpadami istotnym kryterium była zgodność proponowanych zadań z wymogami kształtowania nowoczesnej gospodarki odpadami poprzez priorytetowe traktowanie tworzenia systemów, działań w zakresie zbiórki i transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

PRIORYTETY EKOLOGICZNE DLA GMINY WODZISŁAW

Kierując się podanymi powyżej kryteriami, wyznaczono następujące zadania priorytetowe dla gminy z zakresu ochrony środowiska:

- ochrona jakości wód podziemnych na obszarze gminy,
- eksploatację zbiorników wód podziemnych w sposób minimalizujący naruszenie naturalnego pola hydrodynamicznego
- zabezpieczenie dostaw wody dla Gminy,
- modernizacja i rozbudowa istniejącego systemu kanalizacji i wodociągów,
- regulacja stosunków wodnych,
- termomodernizacja Gminy,
- poprawa stanu gospodarki odpadami poprzez kontynuowanie nowoczesnego, kompleksowego systemu,
- osiągnięcie wymaganych standardów dla jakości powietrza atmosferycznego poprzez termomodernizację gminy,
- edukacja ekologiczna mieszkańców gminy w celu podniesienia ich świadomości ekologicznej,
- ochrona krajobrazu i dziedzictwa kulturowego będących atutami gminy.

II. Charakterystyka gminy

1. Dane ogólne

- gmina wiejska Wodzisław,
- powiat jędrzejowski,
- województwo świętokrzyskie,
- powierzchnia gminy: 176,65 km²,
- dane teleadresowe :

ul. Krakowska 6, 28-330 Wodzisław

tel./faks (0-41) 38 06 118

Internet: www.wodzislaw.biuletyn.net

e-mail: ugwodzislaw@wp.pl

2. Podstawowe funkcje gminy

Wodzisław to gmina wiejska zlokalizowana w województwie ,świętokrzyskim na terenie powiatu jędrzejowskiego. Należy do największych gmin powiatu pod względem powierzchni. Siedziba władz gminnych znajduje się w miejscowości Wodzisław. Powierzchnia ogólna gminy stanowi 14,06% obszaru powiatu jędrzejowskiego i 1,51% województwa świętokrzyskiego, wynosi 176 89 ha, w tym:

- użytki rolne - 14 371 ha,
- lasy i grunty leśne – 2194 ha (w tym 1727,7 ha lasy publiczne w tym 16,0 ha lasy gminne),
- rozlewiska wodne – 119 ha,
- pozostałe grunty – 982 ha.

Wodzisław sąsiaduje z gminami:

- powiat jędrzejowski:

- gminą miejsko – wiejską Sędziszów od zachodu,
- gminą miejsko – wiejską Jędrzejów od północy,
- gminą wiejską Imielno od północnego – wschodu;

- powiat pińczowski:

- gminą wiejską Michałów od wschodu,
- gminą wiejską Działoszyce od południowego-wschodu;

- powiat miechowski (województwo małopolskie):

- gminą wiejską Książ Wielki od południa,
- gminą wiejską Kozłów od południowego - zachodu;

Gmina Wodzisław położona jest w obrębie części Wyżyny Miechowskiej, określanej jako Niecka Nidziańska. Zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części województwa świętokrzyskiego i w południowej części powiatu jędrzejowskiego nad rzeką Mozgawą stanowiącą prawy dopływ Mierzawy. Południowa część Wodzisławia należy do Garbu Wodzisławskiego, gdzie wysokości bezwzględne dochodzą do 332 m npm, zaś północna do Płaskowyżu Jędrzejowskiego. Najniższy punkt położony w granicach gminy znajduje się w dolinie Mierzawy i wynosi około 210 m npm.

W skład gminy wchodzi 43 sołectwa w tym:

- największe powierzchniowo: Niegosławice, Lubcza, Sielec, Klemencice i Podlesie.
- najmniejsze powierzchniowo: Promyk, Ludwinów, Droblin, Jeziorki, Folga Pierwsza, Kowalów Górny, Wola Lubecka, Pokrzywnica, Judasze i Sadki.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [km ²]	Ogółem [%]	Ludność		
				ogółem	M	K
1	Brzeście	5,30	3,0	249	124	125
2	Brzezinki	3,03	1,7	130	60	70
3	Dębiany	2,61	1,5	124	58	66
4	Droblin	1,26	0,7	64	32	32
5	Folga Pierwsza	1,57	0,9	52	28	24
6	Jeziorki	1,55	0,9	38	24	14
7	Judasze	2,04	1,2	64	36	28
8	Kaziny	2,85	1,6	133	72	61
9	Klemencice	8,38	4,7	263	132	131
10	Konary	5,52	3,1	190	106	84
11	Kowalów Dolny	2,37	1,3	108	53	55
12	Kowalów Górny	1,63	0,9	90	42	48
13	Krężoły	4,89	2,7	226	114	112
14	Laskowa	4,16	2,6	154	86	68
15	Lubcza	9,73	5,5	407	208	199
16	Ludwinów	1,04	0,6	62	29	33
17	Łany	3,65	2,0	164	77	87
18	Mieronice	5,58	3,1	241	116	125
19	Mierzawa	4,35	2,5	188	90	98
20	Nawarzyce	7,77	4,4	368	181	187
21	Niegosławice	10,56	6,0	324	156	168
22	Nowa Olszówka	3,08	1,7	89	39	50
23	Olbrachcice	2,25	1,3	49	26	23
24	Pękosław	3,47	2,0	139	70	69
25	Piotrkowice	5,37	3,0	353	180	173
26	Piskorzowice	2,87	1,6	63	30	33

27	Podlesie	8,10	4,6	66	36	30
28	Pokrzywnica	2,01	1,1	89	46	43
29	Promyk	1,03	0,6	56	26	30
30	Przewody	5,88	3,3	329	167	162
31	Przyłęczek	4,69	2,7	325	164	161
32	Przyłęk	4,77	2,7	99	50	49
33	Przyrąb	2,26	1,3	178	90	88
34	Sadki	2,05	1,2	62	33	29
35	Sielec	8,91	5,0	56	25	31
36	Stara Olszówka	3,41	1,9	132	63	69
37	Strzeszkowice	2,87	1,6	97	44	53
38	Świątniki	2,58	1,5	125	58	67
39	Wodacz	2,96	1,7	85	45	40
40	Wodzisław	7,93	4,5	1171	553	618
41	Wola Lubecka	1,98	1,1	120	64	56
42	Września	2,89	1,6	23	13	10
43	Zarzecze	5,45	3,1	156	75	81
Suma		176,65	100	7501	3721	3780

- Źródło danych UG Wodzisław stan na 30.12.2012 r.

3. Struktura ludności

Obszar gminy jest mało zaludniony. Gęstość zaludnienia tego terenu wynosi około 45 osób na 1 km².

Gmina Wodzisław zamieszkała jest przez 7 501 osób, z czego 1171 w Wodzisławiu, (stan na dzień 30 grudnia 2012r.). Najliczniejsze sołectwa pod względem liczby ludności to: Wodzisław (1171 osób), Lubcza (407 osób) i Nawarzyce (368 osoby), zaś najmniejszymi sołectwami są: Września (23 osób), Jeziorki (38 osoby) i Olbrachcice (49 osób). W stosunku do lat ubiegłych pogłębia się tendencja spadkowa liczby osób co spowodowane jest brakiem możliwości zatrudnienia na terenie gminy i w jej okolicach.

Tabela 2	Liczba ludności na terenie gminy Wodzisław - zameldowania na pobyt stały (stan na dzień 31 grudnia)			
	Rok	2010	2011	2012
Liczba mieszkańców		7632	7569	7501
Mężczyźni		3778	3760	3721
Kobiety		3854	3809	3780

4. Rozwój gospodarczy i społeczny

Do podstawowych atutów gminy należy korzystne położenie - możliwość szybkiej komunikacji z aglomeracją kielecką, śląską i krakowską, rozwijająca się infrastruktura, wysoka kultura rolna oraz techniczna mieszkańców. Na analizowanym terenie istnieją duże możliwości intensyfikacji produkcji ekologicznej, rozwijanej równoległe z agroturystyką i ekoturystyką.

Notuje się spadek liczby podmiotów gospodarczych. Na terenie gminy działa 66 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych głównie w branży handlowej i usługowej.

Do potencjalnych pracodawców należą:

- Gminna Spółdzielnia w Wodzisławiu;
- OSM w Wodzisławiu (filia OSM Jędrzejów);
- Bank Spółdzielczy w Wodzisławiu;
- Zakłady użyteczności publicznej;
- Urząd Gminy w Wodzisławiu;
- Zakład Usług Komunalnych w Wodzisławiu,
- Ośrodek Zdrowia w Wodzisławiu (z filiami w Lubczy i Niegosławicach);
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Wodzisławiu;
- Gimnazjum nr 1 w Wodzisławiu;
- Szkoły podstawowe w:

- Wodzisławiu;
- Brześciu;
- Mierzawie;
- Piotrkowicach;
- Niegosławicach;
- Lubczy,

- Hotel wraz z restauracją „Pałac Koronny”;

5. Rolnictwo

Działalność rolnicza zapewnia utrzymanie większości ludności gminy. Wyposażenie gospodarstw w sprzęt rolniczy jest dobre. Powszechny spis rolny (wyniki publikowane w roku 2012) wykazał, iż w gminie Wodzisław 90 % użytków rolnych stanowią grunty pod zasiewami. W roku 2010 na terenie gminy odnotowano postępujący proces komasacji - przeciętna powierzchnia UR zwiększyła się o blisko 2 ha. Zmniejszyła się liczba gospodarstw w stosunku do roku 2002 przy jednoczesnym wzroście powierzchni użytków rolnych z 7,51ha na 9,44ha. Na terenie gminy produkcję rolną prowadzi 1265 gospodarstw rolnych. Z 11937ha użytków rolnych jedynie 102ha stanowią grunty ugorowane. Powierzchnia zasiewów wynosi 11031ha w tym 9011ha zboża głównie pszenica (4291ha).

6. Infrastruktura techniczno inżynierska.

Na terenie Gminy występuje mieszany charakter zabudowy – jednorodzinna i zagrodowa z pojedynczymi obiektami usługowymi oraz centrum usługowym usytuowanym w centrum gminy.

6.1. Gospodarka wodnościekowa .

Budowa oczyszczalni ścieków w Wodzisławiu rozpoczęła się w 1993 roku. Jej początkowa przepuszczalność wynosiła 340 metrów sześciennych ścieków na dobę.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Wodzisław wynosi 6,9km, stopień skanalizowania gminy 1,5 %. Przeważająca ilość gospodarstw wyposażona jest w zbiorniki bezodpływowe. Obecnie na terenie gminy Wodzisław w jedynie miejscowość gminna posiada fragment kanalizacji deszczowej w ulicy Żeromskiego, odprowadzający wody deszczowe do rzeki Mozgawy, jednak ona źle funkcjonuje na skutek zamulenia. Nie ma podczyszczalni ścieków deszczowych.

Na terenie gminy Wodzisław funkcjonują cztery oczyszczalnie ścieków komunalnych. Wszystkie zlokalizowane są w zlewni rzeki Kamiennej.

Tabela 3	Zestawienie oczyszczalni ścieków działających na terenie gminy Wodzisław				
Nazwa	RLM	Przepustowość [m³/d]	Dociążenie [%]	Zamierzenia	Ilość ścieków m³/d
Lubcza	270	41	32		bd
Przewody	110	43	46		bd
Przyłęczek	200	45	60		bd
Wodzisław	4041	500	25		bd
Razem	4621	629	40,75		424,22

- *oczyszczalnia gminna*
 - Wodzisław –mechaniczno-biologiczna, obsługująca miejscowość Wodzisław; oczyszczone ścieki komunalne odprowadzane są kolektorem zamkniętym do rzeki Mozgawy; (Decyzja znak:OŚRiL.IV-6223-33/04 wydana przez Starostę Jędrzejowskiego w dniu 07.02.2005r., na odprowadzenie oczyszczonych ścieków komunalnych i poprodukcyjnych do rzeki Mozgawy w km 8 + 400. Ważna do 28.02.2015 r.)

- *oczyszczalnie indywidualne*
 - Przyłęczek – oczyszczalnia obsługująca szkołę podstawową i bloki mieszkalne; Następuje w niej częściowe podczyszczenie ścieków w trójkomorowym osadniku. Po opadnięciu osadu ścieki odpływają do rzeki Mierzawy. Osad jest okresowo wybierany.
 - Lubcza – oczyszczalnia powstała na początku lat osiemdziesiątych – po modernizacji przepustowość wzrosła do 45 m³/d
 - Przewody (Decyzja znak:OŚRiL.IV-6223-30/04 wydana przez Starostę Jędrzejowskiego w dniu 07.01.2005 r., na odprowadzenie do ziemi oczyszczonych ścieków komunalnych). Ważna do 31.01.2015 r. Jest to oczyszczalnia biologiczna. Zbudowana jest z 7-komorowego osadnika o pojemności V=154m³, 5-złóż pionowych, 2-złóż poziomych, rowu serpentynowego, rowu stabilizacyjnego oraz 2-poletek osadowych. Oczyszczone ścieki są odprowadzane do ziemi.

W roku 2012 z terenu gminy odebrano 10 456 m³ ścieków przemysłowych, 12 986 m³ ścieków bytowych oraz 20 464 m³.

Źródła wody pitnej dla Wodzisławia zlokalizowane są w zlewni Nidy. Na terenie gminy występuje 11 źródeł podziemnych o wydajności 2 026,74 m³/d. Brak stacji uzdatniania wody. Stopień zwodociągowania gminy wynosi 67,3 %. Długość sieci wodociągowej - 138,65 km.

6.2. Zaopatrzenie w ciepło.

Na terenie gminy Wodzisław zlokalizowanych jest 1265 gospodarstw domowych (przeciętnie 3 osoby na gospodarstwo). Budynek ogrzewane są głównie paliwami stałymi. Na terenie gminy działają trzy kotłownie gazowe/olejowe o łącznej mocy 0,35 [MW]. Brak danych na temat ilości kotłów ogrzewanych poszczególnymi rodzajami paliw.

W gminie Wodzisław działa siedem lokalnych kotłowni należących do Zakładu Gospodarki Komunalnej. Na terenie Wodzisławia pracują następujące ciepłownie:

- przy ul. Ariańskiej, olejowa, obsługująca Ośrodek Zdrowia,

- przy ul. Krakowskiej, olejowa, obsługująca Urząd Gminy Bank i mieszkania,
- przy ul. Krakowskiej, węglowa, obsługująca Agronomówkę,
- przy ul. Legionów, węglowa, obsługująca mieszkania,
- przy ul. Rolniczej, olejowa, obsługująca Zakład Gospodarki Komunalnej.

Na terenie gminy pracują ciepłownie:

- • w Laskowej, węglowa, obsługująca bloki mieszkalne,
- • w Pękostawiu, olejowa, obsługująca mieszkania.

Poza obsługą ZGK lokalne ciepłownie zaopatrują bloki w Lubczy i Przyłęczku (węglowe) oraz ciepłownie ogrzewające szkoły. Olejowe ciepłownie posiadają szkoły w Brześciu i Mierzawie. Elektryczna jest ciepłownia obsługująca blok w Wodzisławiu, należący do SM „Przyszłość”. Pozostałe budynki są ogrzewane z indywidualnych kotłowni, z reguły węglowych.

Gmina posiada warunki sprzyjające produkcji energii cieplnej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł. W indywidualnych gospodarstwach stosowane są kolektory słoneczne oraz kotły wykorzystywane do spalania biomasy – na terenie gminy - Strzeszkowice - istnieje prywatna plantacja wierzyby energetycznej.

6.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Według „Programu reelektryfikacji województwa świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013” istniejące na terenie gminy stacje transformatorowe zasilane są liniami 15 kV z trzech GPZ-ów znajdujących się poza obszarem gminy:

Stacje transformatorowo – rozdzielcze GPZ związane z układem zasilania elektroenergetycznego gminy Wodzisław usytuowane są w:

- Sędziszowie – GPZ 110/15 kV
- Jędrzejowie – GPZ 110/30/15 kV
- Miechowie – GPZ 110/30/15 kV (zasilanie gminy Wodzisław realizowane jest poprzez rozdzielnię RS 30/15 kV w Raclawicach).

GPZ Jędrzejów, GPZ Sędziszów, GPZ Działoszyce. W warunkach awaryjnych istnieje możliwość zasilania gminy za pośrednictwem linii 15 kV relacji Sędziszów – Potok, Sędziszów – Szczekociny 2 oraz z linii SN będącej w eksploatacji RZE Miechów. 21% linii SN oraz 8% linii nn przekroczyło wiek 30 lat, są to linie przestarzałe w najgorszym stanie technicznym. Stacje trafo w gminie są w większości obciążone w 40-65%.

Dostawcą energii elektrycznej na terenie gminy Wodzisław jest Zakład Energetyczny Okręgu Radomsko Kieleckiego S.A. Przez teren gminy przebiega

134,13 km linii napowietrznych i 2,65 km linii kablowych. Istnieje potrzeba reelektryfikacji gminy potrzeby w zakresie linii nn wynoszą 16,69 w ujęciu procentowym ok. 12%. Ponadto stwierdzono potrzebę powstania linii SN -5,315 oraz 6 stacji trafo.

Obecnie prowadzone są działania zmierzające do wykorzystania energii wiatrowej. Planuje się budowę farmy wiatrowej na terenie części sołectw: Dębiany, Konary, Niegostawice, Piskorzowice, Przyłęk i Strzeszkowice oraz Jeziorki, Kaziny, Klemencice, Wodzisław i Łany. Działanie takie jest zgodne z zapisami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” (2002) przyczyni się do wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w województwie świętokrzyskim.

Na terenie gminy brak sieci gazowej, która ułatwiłaby przechodzenie na opalanie gazem ziemnym.

6.4. Komunikacja

Lokalizacja w odległości 45km od centrum Kielc, 55km od centrum Krakowa i 65km od centrum Katowic, oraz przebiegająca przez teren Gminy droga krajowa S7 Gdańsk – Warszawa – Kraków - Zakopane (długość na terenie gminy 15,5 km), wpływa na dogodne warunki komunikacyjne drogowe i kolejowe (odległość od stacji kolejowej w Sędziszowie wynosi 11km). Infrastrukturę drogową na terenie gminy tworzą ponadto :

- 9,3 km dróg wojewódzkich,
- 84 km dróg powiatowych,
- 87 km dróg gminnych.

Przez teren Gminy Wodzisław nie przebiegają linie kolejowe, jedynie przez gminę Sędziszów w odległości 11km od Wodzisławia przebiega linia Dęblin – Kielce – Kraków, i LHS – Linia Hutniczo Siarkowa tzw. „szeroki tor”.

6.5. Turystyka

Gmina Wodzisław duży potencjał do rozwoju turystyki. Składają się na to:

- walory krajobrazowe,
- walory przyrodnicze – obiekty przyrodnicze, obszary chronione;
- walory wypływające z funkcji rolniczej - przede wszystkim możliwość wypoczynku i rekreacji w krajobrazach wiejskich z czego wynika możliwość zapoznania się z pracą rolnika, możliwość zapoznania dzieci ze zwierzętami gospodarskimi, możliwość uprawiania wędrówek pieszych, wycieczek rowerowych i konnych, spożywanie posiłków ze zdrowej żywności wyprodukowanej w lokalnych gospodarstwach, możliwość zakupu bezpośrednio u rolników produktów z gospodarstw,

- walory kulturowe - możliwość zapoznawania się z kulturą ludową obszaru, obyczajami, obrzędami, tradycyjnymi obchodami świąt, podpatrywanie pracy rzemieślników;
- walory pozakulturowe – zabytki zlokalizowane na terenie gminy i okolic.
-

Analizowany obszar stwarza warunki do rozwoju turystyki również ze względu na możliwość dobrej komunikacji z dużymi aglomeracjami miejskimi. Obecnie bazę noclegową stanowi hotel - Pałac Koronny zapewniający 31 miejsc noclegowych oraz kilka gospodarstw agroturystycznych.

III. Środowisko naturalne

1. Klimat.

Teren gminy Wodzisław należy do Małopolskiego Regionu Klimatycznego (wg klimatycznego podziału Polski). Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu ok. 7,5 °C, natomiast średnia data pierwszego przymrozku przypada na 15 października, a średnia data ostatniego - na 3 maja. Średnia temperatura stycznia wynosi 3,8°C, natomiast lipca – 17,7°C.

Jest to klimat korzystny dla rozwoju rolnictwa. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 210-220 dni. Różnice w długości tego okresu związane są między innymi z ukształtowaniem terenu – najdłuższy jest w przypadku stoków o wystawie południowej.

Dzielnica klimatyczna częstochowsko-kielecka jest stosunkowo ciepła i niezbyt wilgotna. Średnia roczna suma opadów wynosi 626 mm. Maksimum opadów atmosferycznych przypada na lipiec, czerwiec, sierpień i maj. Pokrywa śnieżna zalega tu przez 80-100 dni w ciągu roku, a parowanie terenowe wynosi 400-450 mm.

Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, procent cisz wynosi 57.

2. Geologia i geomorfologia.

Gmina Wodzisław, położona jest w obrębie jednostki geologiczno-strukturalnej zwanej Niecką Nidziańską. Wglębna budowa Niecki Nidziańskiej charakteryzuje się strukturami blokowofałdowymi, odzwierciedlającymi się w utworach kredy górnej gęstą siecią dyslokacji. Ze strefami dyslokacyjnymi związany jest przebieg dolin i występowanie źródeł. W przypowierzchniowej budowie geologicznej obszaru „biorą udział utwory kredy górnej. Kreda górna na obszarze gminy reprezentowana jest przez osady wykształcone w postaci margli, wapieni marglistych i opok. Wymienione osady odsłaniają się przypowierzchniowo w obrębie wzniesień na przeważającym obszarze gminy. Miejscami margle występują pod niewielkim nakładem glin zwietrzelinowych i piasków.

Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem ukształtowania powierzchni terenu, charakteryzuje się występowaniem licznych wąwozów, parowów, ze stromymi i urwistymi zboczami, oraz płaskimi szerokimi wierzchowinami. Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Wodzisław leży w obrębie podprowincji Wyżyna Małopolska i makroregionu Niecka Nidziańska (J. Kondracki, 2002r.).

Mezoregionami Niecki Nidziańskiej w granicach gminy Wodzisław są:

- Garb Wodzisławski;
- Płaskowyż Jędrzejowski;

Garb Wodzisławski rozciąga się z północnego – zachodu na południowy wschód na długości ponad 40 km i szerokości ponad 10 km, zajmując powierzchnię około 510 km². Od północnego – wschodu sąsiaduje z Płaskowyżem Jędrzejowskim, od którego dzieli go dolina Mierzawy. Jest to płaska antyklina opoki kredowej, we wschodniej części pokryta lessem. Oś garbu stanowi dział wód Nidy i Mierzawy po stronie północnej, a Nidzicy po stronie południowej. Największą wysokość 386 m n.p.m. osiąga na północny – wschód od Książa Wielkiego, (pod wsią Wały).

Płaskowyż Jędrzejowski jest wyraźnie ograniczony dolinami rzecznyymi: Pilicy na zachodzie, Białej Nidy na północy. Nidy na wschodzie i Mierzawy na południu. Przedstawia łagodnie sfałowaną wyżynę, zbudowaną z margli kredowych, na których w dolinach zalegają czwartorzędowe piaski i gliny. Na północnym – wschodzie, w widłach Nidy i Białej Nidy występują wzniesienia zbudowane z lekko sfałdowanych warstw jury i kredy, stanowiące przedłużenie Pasma Przedborsko – Malgaskiego i dochodzące do wysokości 281 m n.p.m. Zbliżoną wysokość mają połogie wzniesienia środkowej części Płaskowyżu Jędrzejowskiego w osi synklinorium kredowego, ale w zachodniej jego części, na przedłużeniu Garbu Wodzisławskiego przekraczają 300 m n.p.m. (między Sędziszowem nad Mierzawą a Szczekocinami nad Pilicą).

3. Surowce mineralne

Występujące na terenie gminy surowce mineralne nie były wykorzystywane na skalę przemysłową. Lokalnie eksploatowane były margle i opoki, wykorzystywane lokalnie w budownictwie i utwardzaniu dróg. Lokalnie pozyskiwano również piaski i gliny. Obecnie rozpoznane surowce mineralne występujące na obszarze gminy mogące mieć znaczenie gospodarcze to piaski, gliny i lessy oraz torfy.

3.1. Piaski

Na terenie gminy Wodzisław zlokalizowano złoża piasków:

- „Konary” - udokumentowane zasoby w kat. C₁, w ilości 942,5 tys. ton –powierzchnia złoża – 3,53ha, średnia miąższość 15,65 m;
- „Nawarzyce” - udokumentowane zasoby w kat. C₂, w ilości 22 947 tys. t – wg powierzchnia złoża - 90,62 ha, i średnia miąższość 15,1 m (eksploatacja złoża jest konfliktowa ze względu na położenie jego części na terenie lasów wodochronnych Nadleśnictwa Pińczów);
- „Laskowa – Wodzisław” – złożo o nieustalonych zasobach szacunkowych wykorzystywane lokalnie;
- „Przyłęczek” - o zasobach szacunkowych w ilości 514,15 tys. ton – eksploatowane lokalnie;

- „Września” - złoża o nieustalonych zasobach szacunkowych wykorzystywane lokalnie;
- „Niegosławice” złoża o udokumentowanych zasobach w kat. C₁, w ilości 640,5 tys. ton - dla złoża została Marszałek Województwa Świętokrzyskiego koncesja na wydobywanie piasków czwartorzędowych znak - OWŚ.V.7511-28/10 z dnia 21.09.2010r., w koncesji ustanowiono obszar i teren górniczy dla złoża .

3.2. Gliny

Na terenie gminy gliny występują w obszarze „Wodzisław” o zasobach szacunkowych ok. 60 tys. ton złoża wykorzystywane jest lokalnie. Stwierdzono również występowanie glin i lessów w okolicach Nawarzac, jednak w związku negatywną opinią geologiczną z roku 1968 nie są traktowane jako kopalina.

3.3. Torfy

Na terenie obszaru „Konary” rozpoznano złoża torfów eksploatacja ich jest jednak konfliktowa ze względu na położenie na terenach nadrzecznych łąk.

4. Gleby.

Na terenie gminy dominują grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych (I, II, III). Ogólny wskaźnik przydatności rolniczej gleb (w skali 120 pkt) dla gminy Wodzisław wynosi 76,8 pkt. Dominującym typem gleb są gleby rędzinowe, wytworzone z wapieni kredowych, jedynie południowo – wschodnia część gminy posiada przewagę gleb lessowych. Występująca na terenie gminy struktura ekologiczna gleb predysponuje gminę do rozwoju funkcji rolniczej o kierunku zbożowo-hodowlanym z nastawieniem na uprawę pszenicy i jęczmienia oraz motylkowych pastewnych.

Wsie położone centralnie wzdłuż dolin rzecznych posiadają warunki do rozwoju chowu bydła, zaś pozostałe do intensyfikacji chowu trzody chlewnej. Na terenach najcenniejszych gleb kompleksu 2 istnieją warunki do rozwoju warzywnictwa, w tym szczególnie produkcji ekologicznej. Gleby pochodzenia organicznego i obszary zmeliorowane, powinny być chronione przed wykorzystaniem na cele poza rolnicze. Na terenie gminy znajdują się również gleby o niskich wartościach dla rolnictwa, gleby te nadają się do wykorzystania na cele nierolnicze lub do zalesienia.

Tabela 4	Struktura gleb w gminie Wodzisław*		
gleba klasy	I	0,27	ha
gleba klasy	II	221	ha
gleba klasy	III	5 024	ha
gleba klasy	IV	6 958	ha

Tabela 4	Struktura gleb w gminie Wodzisław*		
gleba klasy	V	1 867	ha
gleba klasy	VI	494	ha
nieużytki		3 101,73	ha

*na podstawie raportu z realizacji „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” – 2011r.

5. Hydrografia.

5.1. Wody powierzchniowe.

Główną rzeką gminy jest Mierzawa – prawobrzeżny dopływ Nidy, przepływająca w północno-wschodniej części z północy na wschód. Na terenie gminy długość rzeki wynosi około 23 km. Prawobrzeżnym dopływem Mierzawy jest Mozgawa, która na terenie gminy ma długość około 30 km.

Rzeki posiadają naturalny układ hydrologiczny, z charakterystycznymi meandrami i licznymi zakolami. Wahania stanu wód rzek na terenie gminy wynika ze zmienności zasilania. Wysokie stany wód towarzyszą wezbraniom wiosennym i letnim, niskie stany wód rzecznych obserwuje się w czerwcu, na początku lipca oraz jesienią.

Znaczna część gminy pokryta jest okresowo prowadzącymi wodę rowami melioracyjnymi. W systemie zarządzania gospodarką wodną obszar gminy należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Na terenie gminy Wodzisław monitoringiem regionalnym wód powierzchniowych objęta jest rzeka Mierzawa, jednak punkt monitoringu regionalnego znajduje się poza terenem gminy. Badania wody Mierzawy wykazały na całej długości III klasę czystości ze względu na azotyny, fosfor ogólny i miano Coli oraz obecność azotynów będących podstawowym wskaźnikiem eutrofizacji. Główne źródła zanieczyszczenia wód powierzchniowych to ścieki komunalne oraz spływy z pól uprawnych.

5.2. Wody podziemne.

Teren gminy jest zasobny w wody podziemne. Na terenie gminy Wodzisław występują one w utworach, kredowych i lokalnie czwartorzędowych.

Poziomy wodonośne są częściowo izolowane od powierzchni terenu warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Istnieje zatem ryzyko antropopresji. Poziomy wodonośne występujące w utworach kredy stanowią Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP. Ochrona GZWP wynika na tym obszarze z obowiązujących przepisów.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych w obrębie gminy to:

- GZWP 409 – niecka miechowska SE (Cr₃)

Poziom wodonośny w utworach kredy górnej (Cr₃) jest podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych i przemysłowych. Zwierciadło wody występuje na głębokości 15 – 50 m i może występować pod niewielkim napięciem hydrostatycznym. Wydajności potencjalne studni wierconych są bardzo zróżnicowane i wynoszą 15-50 m³/h lokalnie wydajności studni dochodzą do 140 m³/h. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia z powierzchni. Jakość wód podziemnych w większości badanych studni wierconych wykazuje I b klasę czystości, odpowiadającą wymaganiom stawianym wodzie do spożycia przez ludzi. Lokalnie mogą zawierać podwyższoną zawartość żelaza i manganu, wymagające prostego uzdatniania. Poziom ten podlega ochronie w granicach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych o charakterze porowoszczelinowym nr 409 Niecka Miechowska SE.

Czwartorzędowe (Q) piętro wodonośne tworzą poziomy podglinowe, międzyglinowe i poziomy dolin rzecznych. Lokalnie poziom ten znajduje się w łączności hydraulicznej z niżej występującym poziomem kredowym. Poziom ten występuje na całym terenie gminy, lecz nie stanowi ciągłej warstwy wodonośnej. Ujmowany jest on studniami kopanymi na potrzeby lokalne indywidualnych gospodarstw rolnych. Zwierciadło wody jest przeważnie swobodne i występuje na głębokości kilku metrów. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia. Jakość wody podziemnej wykazuje podwyższoną zawartość żelaza i manganu.

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt wykorzystywania ich jako podstawowego źródła zaopatrzenia ludności w wodę oraz jako uzupełnienie wykorzystywanych wód powierzchniowych o niższej jakości.

Monitoring wód podziemnych, którego głównym zadaniem jest rozpoznawanie oraz stała kontrola jakości zbiorników wód o znaczeniu regionalnym, prowadzony jest na terenie gminy Wodzisław w ramach monitoringu regionalnego. Monitoring ten posiada szczególne znaczenie, bowiem przedmiotem badań są wody przeznaczone do spożycia przez ludzi i na potrzeby gospodarcze. Pozwala on na bieżącą ocenę stanu jakości tych wód oraz na poznanie kierunków zachodzących zmian powodowanych przez zanieczyszczenia antropogeniczne.

Ocenę jakości wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringowych sporządza się wg klasyfikacji PIOŚ opracowanej na potrzeby monitoringu.

5.3. Melioracje wodne i obiekty małej retencji

W celu uregulowania stosunków wodnych na terenie gminy, konieczne jest powstanie zbiorników retencyjnych. W chwili obecnej funkcję tą spełniają:

1. Wybudowany w 1979 r. zbiornik zlokalizowany na wschód od Wodzisławia o powierzchni 13,7 ha –obecnie częściowo zarośnięty.

2. Stawy rybne – Obręb Hodowlany Polskiego Związku Wędkarskiego – Ośrodek Zarybieniowy Mieronice o powierzchni 30,0 ha.

3. Stawy w Lubczy będące własnością Gminy Wodzisław o powierzchni 2,22 ha.

4. Zbiornik retencyjno – przeciwpożarowy w Olszówce.

Są to obiekty małe, mające tylko znaczenie lokalne. Poprawa stosunków wodnych w ramach całej doliny Mierzawy będzie możliwa po wybudowaniu dużych zbiorników mających znaczenie dla większego obszaru. Taką funkcję spełnią zbiorniki przewidywane w ramach poprzedniego „Programu małej retencji wojewódzkiej” w okolicach Niegostawic i Woli Lubeckiej. W obecnie obowiązującym „Programie ochrony środowiska oraz tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego”, pokazującym zbiorniki retencyjne przewidziane do realizacji w przeciągu najbliższych 15 lat, nie znajdują się zbiorniki na terenie gminy Wodzisław. Na terenie gminy realizowane są również zadania z zakresu melioracji podstawowej, polegające na konserwacji rzek oraz prace związane z odwodnieniem gruntów za pomocą rowów melioracyjnych.

6. Zasoby przyrodnicze

6.1. Lasy

Na terenie gminy Wodzisław lasy zajmują powierzchnię 2.194 ha, co stanowi 12,4% powierzchni gminy.

W strukturze własnościowej dominują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa. W gminie Wodzisław lasy znajdują się w zarządzie Nadleśnictw: Jędrzejów i Pińczów. Większą powierzchnię - 1.420,3 ha, zajmują lasy Nadleśnictwa Jędrzejów. Przeważającym typem siedliskowym lasu jest bór świeży. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zwyczajna, porastająca ponad 70 % powierzchni leśnej. Wynika to z dużego arealu gruntów niskich klas bonitacyjnych. Ważnymi gatunkami lasotwórczymi są też: dąb szypułkowy i bezszypułkowy, olsza czarna i brzoza. Przeciętny wiek drzewostanów wynosi ponad 70 lat. Lasy Nadleśnictwa Pińczów, obrębu Piotrkowice zajmują powierzchnię 773,7 ha, przeważają to drzewa liściaste (dąb szypułkowy i bezszypułkowy, olsza czarna, brzoza i leszczyna).

Prywatne kompleksy leśne zajmują obecnie powierzchnię około 450 ha. Kompleksy leśne pełnią funkcje: ochronną - polegającą na dodatnim oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze, produkcyjną - dostarczającą surowca drzewnego, owoców leśnych, ziół oraz społeczną - przede wszystkim jako teren dla rekreacji i turystyki.

W Nadleśnictwie Jędrzejów powierzchnia lasów ochronnych wynosiła około 3760,56 ha, z czego w obrębie leśnym Jędrzejów:

- lasy glebochronne o pow. 203,23 ha,
- lasy glebochronne uszkodzone przez przemysł o pow. 42,5 ha,
- wodochronne uszkodzone przez przemysł o pow. 57,56 ha,
- lasy uszkodzone przez przemysł o pow. 593,66,
- lasy wodochronne o pow. 1872,66 ha.

Istotnym elementem fauny są zasoby zwierzyny łownej. Podstawową zwierzyną łowną w powiecie jędrzejowskim jest zwierzyna drobna, którą reprezentują: lis, zając, bażant, kuropatwa, dzika kaczka. Zmniejszają się obszary występowania pospolitych wcześniej gatunków, a zwierzyna drobna podlega coraz silniejszej presji drapieżników, zwłaszcza lisów. Zwierzyna gruba (łoś, jeleń, sarna, dzik) jest nieliczna.

Ważnym elementem szaty roślinnej na terenach ubogich w lasy są zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, przydrożne, drzewa rosnące na placach, skwerach i nieruchomościach. Opiekę prawną nad utrzymaniem tej roślinności sprawuje gmina.

W przypadku obszarów leśnych daje się zaobserwować utratę naturalnego charakteru drzewostanu na rzecz szybciej rosnących monokultur sosnowych. Skutkować to może obniżeniem odporności drzewostanów oraz zwiększeniem ich podatności na czynniki chorobotwórcze.

6.2. Tereny zieleni urządzonej

Zieleń urządzona - są to obszary różnej wielkości i rangi stworzone przez człowieka. Na terenie gminy należą do nich: zieleńce, cmentarze, ogródki przydomowe, zieleń obiektów sportowych, zieleń izolacyjna, zieleń przyuliczna.

Znaczenie tych obszarów jest wielorakie. Tereny zieleni urządzonej kształtują warunki przestrzenne i zdrowotne życia w gminie, modyfikują klimat lokalny, wpływają na walory estetyczne krajobrazu, są miejscem wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców. Stara zabytkowa zieleń, kształtowana wraz z rozwojem gminy posiada - wraz z architekturą, której towarzyszy - walor historyczny. Na strukturę terenów zieleni urządzonej składają się przede wszystkim drzewa i krzewy, sadzone pojedynczo lub w grupach, uzupełnione bylinami i roślinami jednorocznymi.

Zieleń przydomowa, w przeważającej części młoda, kształtowana z reguły przypadkowo nie odznacza się tak wysokimi walorami, stanowi jednak ważny element w strukturze przyrodniczej gminy

7. Obszary i obiekty przyrodnicze chronione prawem, obiekty zabytkowe.

Obszar gminy posiada znaczne walory przyrodnicze w krajowym i regionalnym układzie przestrzennym. Gmina Wodzisław należy do obszarów o bardzo wysokiej lub wysokiej różnorodności biologicznej. W skali całego kraju i jego systemu terenów ekologicznie cennych, obszar gminy reprezentuje bardzo wysokie i cenne wartości przyrodnicze.

Na terenie gminy znajduje się część obszaru siedliskowego **NATURA 2000** - o kodzie PHL260020 – **Dolina Mierzawy** mający znaczenie wspólnotowe(OZW) zatwierdzony w styczniu 2011 roku. Jego całkowita powierzchnia wynosi 1 320,1 ha. Na terenie obszaru znajdują się m.in.:

Obszar obejmuje dolinę rzeki Mierzawy w jej środkowym i końcowym odcinku. Rzeka ma charakter naturalny, tworzy liczne meandry. Jej otoczenie stanowią łąki i zarośla, na licznych odcinkach występują łągi. Znajduje się w południowo-zachodniej części Niecki Nidziańskiej, w obrębie Płaskowyżu Jędrzejowskiego i Garbu Wodzisławskiego. Teren ma charakter falistej lessowej wyżyny o łagodnych i szerokich wzniesieniach, pomiędzy którymi płaskie piaszczyste równiny. W kilku miejscach poprzecinany jest suchymi dolinkami i wąwozami o stromych zerodowanych stokach.

Ostoja zabezpiecza czystą i naturalnie meandrującą rzekę Mierzawę jako dopływ Nidy, jednego z najważniejszych korytarzy ekologicznych w województwie. Na terenie obszaru Dolina Mierzawy występuje 6 siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, spośród nich największą powierzchnię zajmują zbiorowiska łąk świeżych ekstensywnie użytkowanych, będących miejscem życia dla wielu gatunków owadów. Na uwagę zasługuje niezwykle rzadkie, bo występujące tylko na Pomorzu i w Lubelskiem bardzo dobrze wykształcone torfowisko nakredowe 7210. Siedlisko to stanowi ostoję dla równie niezwykle rzadkiego i zagrożonego gatunku z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, storczyka, lipiennika Loesela *Liparis loeselii* (1903), który jest ściśle związany z tego typu torfowiskami na podłożu gytii wapiennej. Poza nim występuje tu również wiele innych interesujących gatunków roślin, np.; *Pinguicula vulgaris*, *Carex davalliana*, *Schoenoplectus tabernamontanii*, *Pedicularis palustris*. Natomiast w całej Dolinie Mierzawy występuje aż 45 gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych roślin. Na terenie obszaru stwierdzono trzy gatunki motyli dziennych z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Najcenniejszym elementem obszaru jest jednak w większości naturalne koryto rzeczne, zasiedlane przez dobrze zachowane populacje dwóch gatunków minogów, głowacza białopłetwego i trzepli zielonej.

Miechowsko - Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu został wyznaczony dnia 23 września 2013 r. przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą nr XXXV/622/13. Na terenie gminy Wodzisław obszar zajmuje powierzchnię 12 018 ha. W obrębie sołectwa Wodzisław granicę Obszaru poprowadzono wzdłuż granic działek ewidencyjnych na podstawie Uchwały Nr 35/95 Rady Gminy w Wodzisławiu z dnia 25 sierpnia 1995r. w sprawie zmiany granic sołectwa Laskowa i Wodzisław.

Granica M-DOChK rozpoczyna się od północnego krańca zachodniej granicy obrębu Dąbrowica w gm. Słupia Jędrzejowska i biegnie najpierw w kierunku północno-wschodnim wzdłuż zachodniej granicy tej gminy, a następnie przecinając magistralę kolejową w kierunku wschodnim północną granicą gm. Słupia Jędrzejowska, aż do Rożnicy, a następnie biegnie na południe wzdłuż wschodnich granic obrębów: Słupia Jędrzejowska (gm. Słupia Jędrzejowska), Szalas, Krzelów i Białowieża (gm. Sędziszów). Tutaj granica MDOChK skręca ponownie na wschód i biegnie północną i północno-wschodnią granicą obrębu Jeżów, a następnie północnymi granicami obrębów Klimontów i Klimontówek (gm. Sędziszów) przecinając linię kolejową Warszawa - Kielce - Kraków do granicy gmin Wodzisław i Sędziszów i dalej tą granicą otaczając obręb Sielec biegnie do granicy obrębu Brzeście (gm. Wodzisław). Dalej biegnie wschodnią granicą tego obrębu, północnymi granicami obrębu Stara Olszówka, Wodzisław do drogi przebiegającej przez miejscowości Łany, Laskowa, następnie południową stroną tej drogi do wschodniej granicy działki nr 911, wzdłuż wschodniej granicy tej działki oraz zachodniej granicy działki nr 912 do rzeki Mozgawy i wzdłuż niej do wschodniej granicy obrębu Wodzisław, granicą tego obrębu, dalej granica biegnie zachodnimi granicami obrębów: Podlesie, Piotrkowice, Zarzecze, Judasze oraz północnymi granicami obrębów:

Judasze, Strzeszkowice, (tutaj granica przecina rzekę Mierzawę), Konary, Niegosławice (gm. Wodzisław) oraz Sędowice, Opatkowice Cysterskie (gm. Michałów), a następnie Opatkowice Pojałowskie i Zegartowice (gm. Imielno). Potem w kierunku południowo-wschodnim i południowym, wschodnią granicą obrębu Tur Piaski, fragmentem północnej granicy obrębu Wrocieryż, północnymi granicami obrębów: Jelcza Wielka i Jelcza Mała, wschodnimi granicami obrębów: Jelcza Mała i Zagajówek i południowymi granicami obrębów: Zagajówek, Zagajów, Karolów (gm. Michałów), wschodnią granicą obrębów: Wola Lubecka, Lubcza (gm. Wodzisław), Węchadłów (gm. Michałów), Zagórze, Dziewięczyce, Wolica, Szyszczycy, Januszowice, Kwaszyn (gm. Działoszyce). Dalej po granicach obrębów Kujawki i Sudół biegnie na południowy zachód zgodnie z południową granicą gminy Działoszyce, aż do granicy województw świętokrzyskiego i małopolskiego w okolicy m. Łopaty. Tutaj granica M-DOChK leżącego na terenie województwa świętokrzyskiego skręca w kierunku północno-zachodnim zgodnie z przebiegiem fragmentu granicy wschodniej województwa świętokrzyskiego, aż do Droblina, skąd skręca generalnie na zachód biegnąc dalej po granicy województwa, aż do miejsca styku województw małopolskiego, śląskiego i świętokrzyskiego w okolicach m. Przelaj. Dalej granica ta biegnie fragmentem zachodniej granicy gm. Sędziszów, a następnie południową i zachodnią granicą gminy Słupia

Jędrzejowska do północnego krańca zachodniej granicy obrębu Dąbrowica w tej gminie, gdzie zamyka się opisywany obszar.

Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu wchodzi w granice mezoregionów Garbu Wodzisławskiego, Wyżyny Miechowskiej i w małym fragmencie Płaskowyżu Jędrzejowskiego (w okolicach Słupi Jędrzejowskiej), będących elementami makroregionu geograficznego Niecki Miechowskiej. Jest to ważny obszar wododziałowy Nidy, Pilicy i Wisły. Na terenach płaskowyżu Jędrzejowskiego i Garbu Wodzisławskiego odślaniają się osady margliste i opoki kredy środkowej w formie szerokich spłaszczonych garbów огоłoconych z pokryw osadów lodowcowych, które zachowały się w dnach stosunkowo wąskich obniżen. W kierunku pld. na osadach kredowych pojawiają się początkowo płyty, a następnie zwarta pokrywa osadów lessowych, które całkowicie dominują w krajobrazie Wyżyny Miechowskiej. W M-DOChK zachowała się szata roślinna, która należy do najbardziej interesującej na terenie całej Niecki Nidziańskiej. Na jej bogactwo składają się lasy wśród których największe znaczenie biocenotyczne, naukowe i dydaktyczne mają zbiorowiska grądowe i świetlistej dąbrowy. Stosunkowo duże dobrze wykształcone ich kompleksy zachowały się w okolicach Miechowa, Książa Wielkiego, Wodzisławia, Tunelu, Kozła i Słupi. Najpiękniejsze ich fragmenty chronione są w czterech rezerwach leśnych: Kwiatków, Kępie, Na Wyżynie Miechowskiej, Lipny Dół i Lubcza, a kilka innych równie cennych zbiorowisk leśnych proponowanych jest do objęcia ochroną rezerwatową m. in. w: uroczysku Chrusty, Sadkach, Bugaju, koło Wodzisławia, Tunelu i w innych okolicach. Zbiorowiska te z uwagi na dużą zmienność siedlisk spowodowaną bogatą rzeźbą terenu, są bardzo bogate pod względem florystycznym. Występuje w nich wiele gatunków rzadkich i chronionych m. in.: zawilec wielkokwiatowy, lilia złotogłów, wawrzynek wilczełyko, róża francuska, kokoryczka okótkowa, bluszcz pospolity i inne. Na odlesionych pagórkach lessowych i stromych zboczach wąwozów lessowych rozwijają się bogate florystycznie i kwietne murawy stepowe z udziałem bardzo wielu rzadkich w skali kraju i chronionych gatunków roślin, m. in.: dziewięcisiła popłocholistnego, dziewięcisiła bezłodygowego, powojnika prostego, miłka wiosennego, wisienki stepowej i innych. Również ze względów kulturowych M-DOChK jest bardzo interesujący. Zasiedlony już od neolitu przez rolnicze ludy kultury ceramiki wstęgowej zachował liczne archeologiczne stanowiska z najbardziej charakterystycznymi formami tzw. kurhanów małopolskich, które zarejestrowano w okolicach Miechowa, Brześcia, Moczydła, Rzędowic, Sudołu, Dziemierzyc. Kopiec z epoki brązu położony jest w Szczotkowicach. Grodziska znane są na stanowiskach w Siedliskach i Książu Wielkim, a dwory obronne w Kozłowie, Klimontowie i Krzelowie. Ruiny zamku obronnego zachowały się w Janowiczkach. Zachowało się wiele zespołów rezydencjalnych i dworsko-parkowych, w tym o wybitnej wartości, założenie krajobrazowo-parkowe pałacu w Książu Wielkim-Mirowie i pałac z parkiem w Mianocicach i Lubczy, dwory i parki w Paszkowie, Krzelowie, Niegostawicach, Przezwodach, Opatkowicach, Węchadłowie, Rzędowicach, Zareszynie, Zagorowie, Świącicach, Sancygniowie i Marchocicach. Zespoły drewnianej zabudowy wsi zachowały się fragmentarycznie w Dąbrowicy i w Cisiej. Na całym obszarze jest

ponadto wiele kaplic i kapliczek z rzeźbionymi figurami przydrożnymi w tym też objęte ochroną konserwatorską. Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Świętokrzyskiego.

Ponadto na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody zestawione poniżej tabelarycznie.

Tabela 5	Formy ochrony przyrody na terenie gminy Wodzisław*	
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Buk zwyczajny (nr rej.794)</i>	<i>2006-05- 29</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Buk zwyczajny (nr rej.795)</i>	<i>2006-05-29</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Buk zwyczajny (nr rej.796)</i>	<i>2006-05-29</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Jodła pospolita (nr.rej.792)</i>	<i>2006-05-29</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Jodła pospolita (nr.rej.793)</i>	<i>2006-05-29</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Klon pospolity i lipa drobnolistna (nr rej.049)</i>	<i>1958-03-05</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Klon zwyczajny (nr rej.798)</i>	<i>2006-05-29</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Lipa drobnolistna (nr rej. 860)</i>	
<i>Obszar Natura 2000</i>	<i>Dolina Mierzawy</i>	
<i>obszar chronionego krajobrazu</i>	<i>Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu (M-DOChK)</i>	<i>23-09-2013</i>
<i>rezerwat przyrody</i>	<i>Rezerwat florystyczny "Lubcza"</i>	<i>1959-05-05</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Wiąz pospolity (nr rej. 797)</i>	<i>2006-05-29</i>
<i>pomnik przyrody</i>	<i>Źródło (nr rej. 251)</i>	<i>1987-10-02</i>

*Na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Wodzisław to miejscowość o wielowiekowej tradycji. „Wodzisław istniał już w okresie rozbicia dzielnicowego. Nad rzeką Mozgawą dnia 13 IX 1139 r., stoczona została krwawa bitwa między książętami z dynastii Piastów. Wydarzenie to zrelacjonował w swojej kronice mistrz Wincenty Kadłubek. W okresie rozbicia dzielnicowego gród Wodzisławski znalazł się w obrębie dzielnicy senioralnej, z centralnym ośrodkiem w Krakowie.

W 1335 r. w Wodzisławiu istniała kościół parafialny pw. św. Marcina i św. Małgorzaty Dziewicy. Przy kościele znajdował się cmentarz, stajnie, szpital i szkoła parafialna. W tym okresie odbywało się tu sześć jarmarków, z czego najważniejszy w święto św. Marcina.

Z 1340 r. zachowały się wzmianki dotyczące stanu zaludnienia. W tym okresie parafię zamieszkiwało około 300 mieszkańców. Ich liczba z roku na rok wzrastała, w 1360 r. do 390 osób. Ludność ta zamieszkiwała teren o powierzchni 18 km², średnio na 1km² przypadało 21 osób.

Prawa miejskie Wodzisław otrzymał prawdopodobnie z rąk króla Władysława Łokietka (1260-1333). Jednak jako datę początku powstania miasta przyjmuje się rok 1366, kiedy to król Kazimierz Wielki sprzedał urząd wójtowski w Wodzisławiu jednemu z jego mieszkańców, Florianowi, co dało początek tworzeniu się samorządu miejskiego. Cztery lata później w testamencie królewskim, miasto Wodzisław zostało przekazane rycerzom Pakosławowi i Przedborowi herbu „Zadora” - protoplastom rodu Lanckorońskich.

W 1508 r. na prośbę rady miejskiej i właścicieli, król Zygmunt Stary przeniósł Wodzisław z prawa polskiego na niemieckie. W II połowie XVI w. stał się on silnym środkiem reformacji. Wyznawcą kalwinizmu był się sam właściciel miasta Jan Wodzisławski. Dla potrzeb nowej religii, przejął on kościół w Wodzisławiu, usuwając z niego wszystkie obrazy i ornamenty.

W 1580 r. województwo krakowskie obejmowało swym zasięgiem 70 miast. Wodzisław był uznawany za miasto średniej wielkości. W początkowym okresie istnienia miasteczka większość jego mieszkańców zajmowała się rolnictwem, w drobnych gospodarstwach. Z upływem czasu zaczęła zajmować się rzemiosłem, początkowo na własne lokalne potrzeby. Na przełomie XVI i XVII w. nastąpił bardzo znaczny rozwój gospodarczy miasta. Odbywały się w nim rocznie trzy jarmarki. Sytuacja pogorszyła się pod koniec XVII w. spowodowane to było głównie trzema czynnikami. Pierwszy to wypędzenie różnowierców, co sprawiło, że zmniejszyła się liczba ludności i rzemieślników. Drugi to liczne wybuchające w mieście pożary. Trzeci i najgorszy to okres potopu szwedzkiego, kiedy to Wodzisław trzykrotnie przechodził z rąk do rąk, za każdym razem palony, grabiony i niszczony.

Wodzisław lokowany był jako miasto przed 1370 r., a prawa miejskie utracił w 1869 r. Znajduje się tu dawny **zbór kalwiński** (największy w Polsce) z II połowa XVI w. kolejno przekształcany na synagogę (od XVII w. do 1939 r.),

a od 1943 r. na magazyn. Układ przestrzenny typu miejskiego, kościół renesansowy z 1621 r. przebudowywany w kolejnych epokach.

W Wodzisławiu-Brzeziu znajduje się zabytkowy kompleks dworski Lanckorońskich, w Lubczy pałac i park Wielowiejskich, a w Olszówce mieszkał Jan Chryzostom Pasek.”[informacje zaczerpnięte z portalu Wirtualny Sztetl].

Na liście Wojewódzkiego Konserwatora zabytków znalazły się następujące obiekty zlokalizowane na terenie gminy :

➤ Klemencice

- założenie podworskie krajobrazowe (pozostałości), nr rej.: 947 z 03.05.1977

➤ Lubcza

- zespół pałacowy: pałac, nr rej.: 808 z 19.01.1973
- park, nr rej.: 681 z 19.12.1957 oraz 808 z 19. 01.1973

➤ Mieronice

- zespół kościoła par. pw. św. Jakuba:
- kościół, nr rej.: 348 z 04.12.1956 oraz 193 z 11.02.1967
- dzwonnica, nr rej.: 193 z 11.02.1967

➤ Nawarzyce

- kościół par. pw. św. Andrzeja, nr rej.: 397 z 1 5.01.1957 oraz 202 z 11.02.1967

➤ Nawarzyce - Leśne

- założenie folwarczne, nr rej.: 954 z 18.06.1977

➤ Niegostawice

- zespół dworski:
- dwór, nr rej.: 221 z 16.09.1972
- park, nr rej.: 221 z 18.06.1977

➤ Piotrkowie - Zarzecze

- kościół par. pw. św. Piotra i Pawła, nr rej.: 140 z 21.01.1933 oraz 223 z 11.02.1967
- park dworski, nr rej.: 93 z 15.02.1949 oraz 957 z 07.07.1977

➤ Strzeszkowice

- park dworski, nr rej.: 532 z 05.12.1957 oraz 963 z 07.07.1977

➤ Wodzisław

- zespół kościoła par. pw. św. Marcina: kościół , nr rej.: 261 z 16.10.1956 oraz 228 z 11.02.1967, dzwonnica, nr rej.: 228 z 11.02.1967 -
- bożnica, nr rej.: 182 z 20.01.1933 oraz 209 z 23.06.1967
- założenie podworskie przy ul. Brzezine, nr rej.: 966 z 07.07.1977:
- pałac, nr rej.: 211 z 06.09.1971
- dwór, nr rej.: 211 z 06.09.1971
- rządcówka,
- park.

Tabela 6	Miejsca pamięci narodowej zlokalizowane na terenie gminy Wodzisław	
L.p	Rodzaj obiektu	Miejscowość położenia obiektu
1.	<i>Pomnik partyzantów Armii Krajowej- 1944r.</i>	<i>Brzezinki – las</i>
2.	<i>Pomnik ofiar egzekucji 1943-1944</i>	<i>Kaziny- las</i>
3.	<i>Mogiła żołnierza AK ppor. Józefa Maja PS. „Ballet”</i>	<i>Mieronice-cmentarz katolicki</i>
4.	<i>Mogiła żołnierza AK obrońcy Westerplatte kpr Zenona Kubickiego</i>	<i>Nawarzyce-cmentarz katolicki</i>
5.	<i>Pomnik ofiar września 1939</i>	<i>Niegostawice</i>
6.	<i>Kwatera i nagrobek ofiar terroru 1944</i>	<i>Piotrkowice-cmentarz katolicki</i>
7.	<i>Pomnik ofiar pacyfikacji 1944</i>	<i>Sadki</i>
8.	<i>Kwatera i nagrobek ofiar września 1939</i>	<i>Wodzisław-cmentarz katolicki</i>
9.	<i>Kwatera i nagrobek ofiar I wojny światowej</i>	<i>Wodzisław-cmentarz katolicki</i>
10.	<i>Mogiła por. Legionów Polskich Czesława Bankiewicza, 1915</i>	<i>Wodzisław-cmentarz katolicki</i>
11.	<i>Mogiły (dwie) ofiar Powstania Warszawskiego</i>	<i>Wodzisław-cmentarz katolicki</i>
12.	<i>Obelisk żołnierzom AK podobowodu „Łąka”- dowódca ppor. Józef Maj</i>	<i>Wodzisław-skwer u zbiegu ulic Rolniczej i Krakowskiej</i>
13.	<i>Tablica pamiątkowa poświęcona Tomaszowi Musielewiczowi- nauczycielowi Komendantowi Związku Strzeleckiego w Wodzisławiu, por. rez. Marynarki Wojennej Flotylli Pińskiej</i>	<i>Wodzisław- Zespół Szkół</i>
14.	<i>Pomnik Batalionów Chłopskich 1939-1945</i>	<i>Wodzisław- skwer przy Placu Wolności</i>
15.	<i>Tablica upamiętniająca – 80 rocznicę wkroczenia Pierwszej Kompanii Kadrowej Strzelców Józefa Piłsudskiego do Wodzisławia i Legionistów z Ziemi Wodzisławskiej</i>	<i>Wodzisław-budynek przy Placu Wolności</i>

Tabela 6		
Miejsca pamięci narodowej zlokalizowane na terenie gminy Wodzisław		
L.p	Rodzaj obiektu	Miejscowość położenia obiektu
16.	<i>Mogiła płk Kazimierza Konrada Błaszczyńskiego vel Bogdana „Bończy” Tomaszewskiego – dowódcy oddziału kawalerii wojsk Powstania Styczniowego</i>	<i>Nawarzyce – cmentarz parafialny</i>
17.	<i>Obelisk dla uczczenia pamięci mieszkańców Brzezinek, Bugaja, Sadek, Zaryszyna, którzy wspierali w walce Partyzantów Armii Krajowej – w 53. rocznicę stoczonych w tych rejonie walk z hitlerowskim najeźdźcą obelisk ten ufundowali żołnierze Kedywu Krakowskiego Okręgu AK i Batalionu Partyzanckiego „SKAŁA”</i>	<i>Brzezinki</i>
18	<i>Pomnik upamiętniający zrzut lotniczy broni i sprzętu dla Armii Krajowej</i>	<i>Podlesie</i>

IV. Stan środowiska przyrodniczego – zagrożenia i przekształcenia.

1. Powierzchnia ziemi.

W systemie ochrony środowiska szczególne miejsce zajmują obszary rolnicze. Otaczają one i przenikają wszystkie ekosystemy. Głównymi zagrożeniami dla nich są:

- *stosunki wodne,*
- *zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,*
- *zanieczyszczenie atmosfery,*
- *degradacja fizyczna, chemiczna i biologiczna gleb,*
- *urbanizacja.*

Wyróżnia się zagrożenia ilościowe i jakościowe. Do zagrożeń ilościowych należy występująca na terenie gminy erozja wodna gleb liniowa i powierzchniowa. Każdy rodzaj erozji jest czynnikiem degradującym gleby, a zwłaszcza rolniczą przestrzeń produkcyjną. Jej skutki przejawiają się w zmianach:

- *warunków przyrodniczych (rzeźby terenu, gleb, stosunków wodnych, roślinności),*
- *warunków gospodarczo organizacyjnych (deformacja granic pól, rozczłonkowanie gruntów, pogłębienie dróg, niszczenie urządzeń technicznych).*

Na terenie gminy na erozje wodną narażone są zwłaszcza tereny nadrzeczne oraz tereny żerowania bobrów. Ponadto erozja gleb może występować w wyniku niewłaściwie prowadzonych prac polowych i budowlanych.

Zagrożeniami jakościowymi określa się m.in. uszkodzenia gruntów powstałe w wyniku działalności człowieka, emisji zanieczyszczeń przemysłowych, komunikacyjnych i komunalnych. Na terenie Gminy zagrożenia te mogą występować w związku z realizacją nowych obiektów budowlanych i przebiegiem tras komunikacyjnych.

Do głównych czynników powodujących degradację terenów na obszarze Gminy należą:

- *niekontrolowane odprowadzanie ścieków do wód i gleby,*
- *spływ powierzchniowy,*
- *depozycja zanieczyszczeń z opadów,*
- *występowanie nielicznych dzikich wysypisk, spalanie odpadów,*

- emisja zanieczyszczeń technologicznych oraz ze spalania paliw płynnych i stałych;

W przypadku gminy Wodzisław istotne zwłaszcza jest zagrożenie wynikające z niedostatecznego skanalizowania Gminy. Jej rozbudowa traktowana jest jako priorytet. Nie bez znaczenia jest również działalność rolnicza. Zagrożeniem dla środowiska jest nadmierne wylesianie, stosowane środki ochrony roślin i nawozy.

1.1. Stan gleb.

Gleba odgrywa szczególną rolę w systemie przyrodniczym będąc jego bardzo aktywnym elementem. Na Tereni gminy

Zanieczyszczenie metalami ciężkimi jest niewielkie. W bezpośrednim otoczeniu dróg można spodziewać się warunków innych niż naturalne. Gleby, zwłaszcza na terenach narażonych na oddziaływanie emisji komunikacyjnych i komunalnych charakteryzują się zawartością WWA.

Istotnym zjawiskiem jest również mokra depozycja zanieczyszczeń. Ostatnie badanie zanieczyszczeń gleb na terenie gminy w miejscowości Olszówka Nowa, przeprowadził w roku 2010 Okręgowa Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut w Puławach. Dane z monitoringu przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 7	Wyniki monitoringu gleb na terenie gminy Wodzisław punkt Olszówka Nowa*					
	Oznaczenie	Jednostka	Rok			
			1995	2000	2005	2010
Uziarnienie	1,0-0,1 mm	udział w %	51	49	45	48
	0,1-0,02 mm	udział w %	26	26	31	27
	< 0.02 mm	udział w %	23	25	24	25
	2,0-0,05 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	57
	0,05-0,002 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	39
	< 0.002 mm	udział w %	6	7	5	4
	Odczyn i węglany	Odczyn "pH " w zawiesinie H ₂ O	pH	6.4	6.8	6.9
Odczyn "pH " w zawiesinie KCl		pH	5.4	5.3	5.2	6.3
Węglany (CaCO ₃)		%	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.
Substancja organiczna gleby	Próchnica	%	1.59	1.88	1.52	1.53
	Węgiel organiczny	%	0.92	1.09	0.88	0.89
	Azot ogólny	%	0.088	0.077	0.094	0.090

Tabela 7	Wyniki monitoringu gleb na terenie gminy Wodzisław punkt Olszówka Nowa*					
	Oznaczenie	Jednostka	Rok			
1995			2000	2005	2010	
Uziarnienie	Stosunek C/N		10.5	14.1	9.4	9.9
Właściwości sorpcyjne gleby	Kwasowość hydrolityczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	2.77	2.83	2.80	1.35
	Kwasowość wymyenna (Hw)	cmol(+)*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.
	Glin wymienny "Al"	cmol(+)*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.
	Wapń wymienny (Ca ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	5.61	6.49	5.36	5.61
	Magnez wymienny (Mg ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0.68	0.71	0.58	0.58
	Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0.06	0.03	0.03	0.07
	Potas wymienny (K ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0.21	0.25	0.41	0.25
	Suma kationów wymyennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	6.56	7.48	6.38	6.51
		Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	9.33	10.31	9.18
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)		%	70.31	72.55	69.50	82.82
Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin	Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ * 100g ⁻¹	5.4	5.8	15.5	14.6
	Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	5.8	7.6	16.6	10.5
	Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	6.20	8.00	6.70	7.10
	Siarka przyswajalna	mg S- SO ₄ *100g ⁻¹	1.50	1.68	1.13	0.88
Całkowita zawartość makroelementów	Fosfor	%	0.029	0.028	0.048	0.037
	Wapń	%	0.15	0.20	0.18	0.18
	Magnez	%	0.10	0.09	0.07	0.06
	Potas	%	0.11	0.10	0.10	0.09
	Sód	%	0.005	0.004	0.008	0.003

Tabela 7	Wyniki monitoringu gleb na terenie gminy Wodzisław punkt Olszówka Nowa*						
	Oznaczenie	Jednostka	Rok				
1995			2000	2005	2010		
Uziarnienie	Siarka	%	0.019	0.014	0.019	0.015	
	Glin	%	0.69	0.65	0.51	0.38	
	Żelazo	%	0.64	0.64	0.60	0.64	
	Mangan	mg*kg ⁻¹	380	387	411	369	
Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Kadm	mg*kg ⁻¹	0.47	0.61	0.46	0.44	
	Miedź	mg*kg ⁻¹	5.2	8.3	5.1	4.9	
	Chrom	mg*kg ⁻¹	8.7	10.2	9.3	7.7	
	Nikiel	mg*kg ⁻¹	6.0	5.9	5.7	6.5	
	Ołów	mg*kg ⁻¹	17.6	19.5	22.0	19.1	
	Cynk	mg*kg ⁻¹	32.5	35.0	33.8	46.0	
	Kobalt	mg*kg ⁻¹	3.64	4.01	3.86	4.03	
	Wanad	mg*kg ⁻¹	18.3	20.0	18.5	10.8	
	Lit	mg*kg ⁻¹	4.3	5.0	4.0	2.6	
	Beryl	mg*kg ⁻¹	0.30	0.33	0.27	0.29	
	Bar	mg*kg ⁻¹	18.3	23.5	20.3	30.1	
	Stront	mg*kg ⁻¹	9.2	9.5	8.1	8.3	
	Lantan	mg*kg ⁻¹	10.5	11.1	8.7	8.3	
	Pozostałe właściwości	Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne suma 13 WWA	µg*kg ⁻¹	149	182	264	168
		Radioaktywność	Bq*kg ⁻¹	436	488	545	477
Przewodnictwo elektryczne właściwe		mS*m ⁻¹	9.34	7.40	9.30	6.43	
Zasolenie		mg KCl*100g ⁻¹	24.70	19.50	24.60	16.99	

*Źródło danych <http://www.gios.gov.pl>

Obok badań dotyczących przydatności rolniczej, potrzeb nawożenia i wapnowania prowadzone są oznaczenia zawartości metali ciężkich w wierzchniej warstwie gleby. Odnotowano wzrost zawartości cynku i baru. Wyniki badań nie wskazują na ponadnaturalne zawartości metali ciężkich w glebach gminy. Pełną informację dotyczącą skażenia gleb i ewentualnych tendencji można by uzyskać jedynie w toku wieloletniego monitoringu prowadzonego na stałych poletkach badawczych i dla całego profilu glebowego.

Naturalny proces polegający na traceniu przez glebę wapnia w trakcie pobierania go przez rośliny, powodujący zakwaszenie gleb, nasila się wraz ze wzrostem poziomu nawożenia mineralnego. Do zakwaszenia gleb przyczyniają się też tzw. kwaśne deszcze, towarzyszące występowaniu tlenków siarki i azotu w powietrzu.

Ze względu na odczyn pH (4,5 – 6,0) gleby wymagają wapnowania wapnem palonym mielonym (przy odczynie 6,1 – 7,2 wapnowanie węglanem wapnia).

2. Hałas

Na podstawie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. Nr 120 poz. 826) określającego dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku. Wartości progowe poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej.

Gdy eksploatacja instalacji powodującej w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy, wymagane jest pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska. W przypadku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, tramwajowych, lotnisk oraz portów zarządzający tymi obiektami zobowiązany jest do wykonywania pomiarów i sporządzania map akustycznych terenów na których występują przekroczenia i zastosowania odpowiednich zabezpieczeń akustycznych. Mapy akustyczne należy aktualizować co 5 lat.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Do najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu należy komunikacja drogowa. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej są wysokie i wynoszą 75-90 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku w otoczeniu budynków mieszkalnych do 67 dB w porze nocnej i do 75 dB w porze dziennej.

Brak informacji o poziomie hałasu generowanego przez źródła usługowe na terenie gminy oraz o wynikach ewentualnych pomiarów. Istotnym problemem może być uciążliwość dla bliskiego otoczenia małych zakładów rzemieślniczych i produkcyjnych, mieszczących się w budynki mieszkalne, lub znajdujących się w bezpośrednim ich sąsiedztwie. Częstym przypadkiem jest wzrost uciążliwości związany z rozwojem działalności, lub zmianą jej profilu.

Mniejszą uciążliwością akustyczną charakteryzuje się komunikacja samochodowa na drogach o lokalnym charakterze. Prawdopodobnie ze

względu na ich charakter uciążliwość akustyczna komunikacji samochodowej nie przekracza tu dopuszczalnych norm (brak rozpoznania pomiarowego).

Przebiegi dróg głównych powoduje stan, w którym na znacznych obszarach zabudowy występują istotne uciążliwości akustyczne od komunikacji. Konieczność ewentualnej realizacji przesłon akustycznych lub innych zabezpieczeń ograniczających propagację hałasu powinna być jednym z powodów i przedmiotów przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko odpowiednich odcinków tych dróg. Ze względu na znaczny zasięg uciążliwości akustycznej drogi o dużym natężeniu ruchu, przeważnie znacznie wykraczający poza odległości ustalonych nieprzekraczalnych linii zabudowy wzdłuż dróg, w przypadkach niemożliwości zastosowania, lub nieskuteczności technicznych urządzeń ograniczenia propagacji hałasu, możliwe jest utworzenie w pasach o odpowiedniej szerokości wzdłuż dróg obszarów ograniczonego użytkowania.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego jest na terenie gminy ruch drogowy. Na terenie powiatu jędrzejowskiego WIOŚ Kielce wykonuje w ramach monitoringu pomiary hałasu przy drodze nr S7. Pomiary wykonywane są na całej długości drogi w granicach powiatu. Droga monitorowana jest dwukrotnie w ciągu roku. Pomiary prowadzone są zarówno w bezpośrednim sąsiedztwie trasy jak i na pierwszej linii zabudowy. Wyniki badań poziomu hałasu wykazują, że na odcinku od Jędrzejowa do Wodzisławia, w odległości 1 m od jezdni, poziom hałasu mieści się w przedziale 70,1-75,0 dB. Tak więc na całej długości drogi na terenie gminy poziom hałasu wykazuje przekroczenia normy, która wynosi 60 dB. Wyniki pomiarów na pierwszej linii zabudowy wskazały na odcinku od Jędrzejowa do Wodzisławia wartości hałasu na poziomie 68,5 dB. Należy przyjąć, że zagrożenie środowiska hałasem drogowym znacznie wzrasta, co wynika ze wzrostu natężenia ruchu pojazdów.

Źródłem hałasu i wibracji będą z pewnością turbiny wiatrowe, których lokalizacja na terenie gminy jest obecnie na etapie uzgodnień.

3. Wibracje

Źródła wibracji można podzielić na dwa główne rodzaje:

- wibracje pochodzące od narzędzi i urządzeń,
- wibracje przenoszone z podłoża, np. z drgających platform, podłóg, siedzeń w pojazdach mechanicznych itp.

Szkodliwość wibracji zależy od wielkości natężenia źródła charakteru zmian, w czasie oraz długotrwałości działania. Na wibracje narażony jest każdy człowiek zarówno w pracy jak i w życiu codziennym. Wibracje i wstrząsy, podobnie jak hałas, przenoszone są przez wzbudzone do drgań konstrukcje budynków mieszkalnych. Skutkiem oddziaływania wibracji na człowieka są zmiany w układzie nerwowym, krążenia, narządach ruchu oraz układzie pokarmowym. Dlatego też wibracje należy zmniejszać lub likwidować

w miejscach ich powstawania m.in. poprzez zmiany w konstrukcji aparatury i maszyn, stosowanie elastycznych podłoży (guma, korek), ekranów tłumiących wibracje itp.

4. Promieniowanie elektromagnetyczne

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Określa ono dopuszczalny poziom pól stosownie dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności, a również zakresy częstotliwości promieniowania, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól na środowisko. Źródłem tego typu promieniowania są systemy przesyłowe energii elektrycznej, bazowe stacje telefonii komórkowej oraz urządzenia o mniejszej uciążliwości diagnostyczne, terapeutyczne, przemysłowe a także domowe. Dla ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne o wysokiej częstotliwości w postaci fal o częstotliwości 0,1 – 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym.

Do najbardziej szkodliwych sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych mogących mieć ujemny wpływ na środowisko zaliczyć można m.in.:

- linie elektroenergetyczne (o napięciach znamionowych **400 kV, 220 kV, 110 kV**) – dla których szkodliwy wpływ rozciąga się od 12 do ok. 37m od osi linii w obie strony – brak na terenie gminy;

Punktowe źródła pól elektromagnetycznych:

- bazowe stacje telefonii komórkowej instalowane na wysokich budynkach, kominach specjalnych masztach, zlokalizowane w miejscowościach :
 - Wodzisław – Polska Telefonii Cyfrowa;
 - Klemencice – Polska Telefonii Komórkowa;
 - Lubcza – Polkomtel S.A. (PLUS GSM);
- urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne, pracujące w zakładach przemysłowych, ośrodkach medycznych oraz będące w dyspozycji miejskiej policji i straży pożarnej oraz urządzenia mogące oddziaływać w skali mikro (np. niesprawne kuchenki mikrofalowe, piece konwektorowe);
- obszar gminy znajduje się ponadto w zasięgu nadajników stacji telewizyjnych i radiowych.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, wiązać należy z bardzo szybkim w ostatnim czasie rozwojem przesyłowych systemów komunikacyjnych. W stale „zagęszczającym się eterze”, tworzenie nowych skutecznych sposobów transmisji danych powoduje konieczność wykorzystywania do tych celów coraz silniejszych nadajników, pracujących w coraz większych częstotliwościach.

Podstacje elektroenergetyczne na terenie gminy zlokalizowane są w bezpiecznych odległościach od zwartej zabudowy mieszkaniowej. Brak inwentaryzacji znaczących źródeł pól elektromagnetycznych, jak i powszechnych pomiarów pól elektromagnetycznych, uniemożliwia dokładne określenie stopnia zagrożenia i sposobów ograniczenia uciążliwości.

6. Odpady

Gospodarkę odpadami na terenie gminy Wodzisław reguluje regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wodzisław przyjęty uchwałą nr XXVI/212/2012 przez Radę Gminy Wodzisław z dnia 30 listopada 2012 r. Określa on obowiązki wszystkich osób przebywających na terenie gminy związane z utrzymaniem czystości i porządku.

Niesegregowane odpady komunalne (kod 20 03 01) z terenu gminy odbierają:

- składowisko odpadów w Borszowicach gmina Sędziszów,*
- składowisko odpadów komunalnych „KĘPNY ŁUG” gmina Włoszczowa,*
- sortownia „TAMAX” gmina Sędziszów,*

Odpady o kodzie 20 01 99 i 20 01 39 oddawane są do sortowni odpadów Barycz w Krakowie. Na terenie gminy brak punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Gmina obejmuje wszystkich mieszkańców systemem zbiórki odpadów. Odpady są odbierane przez podmioty posiadające wymagane prawem pozwolenia i dysponujące odpowiednim sprzętem.

7. Zanieczyszczenia z rolnictwa.

Do podstawowych ognisk zanieczyszczeń powietrza związanych z gospodarką rolną i hodowlaną zaliczyć można:

- obszary intensywnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin;
- miejsca niewłaściwego magazynowania nawozów mineralnych;
- miejsca usuwania przeterminowanych pestycydów;
- miejsca wykonywania kiszzonek paszowych;
- tereny rolniczego wykorzystywania gnojowicy;
- obejścia gospodarskie.

Sektor rolniczy nie ma tak wielkiego wpływu na zanieczyszczenie powietrza jak, np. przemysł energetyczny, transport. Zanieczyszczenia dotyczą spalania paliw kopalnych (węgiel, olej napędowy) oraz emisji metanu i tlenków azotu. Zanieczyszczenia ze spalania paliw kopalnych pochodzą z ogrzewania obiektów oraz z procesu spalania paliw płynnych przez pojazdy rolnicze (samochody, ciągniki rolnicze, kombajny). Zanieczyszczenie metanowe powstaje głównie podczas złego przechowywania nawozów organicznych (obornik, gnojówka). Ulatnianie z obornika powstaje podczas przechowywania na gnojowni, gdy są stworzone tlenowe warunki fermentacji. Z nawozów płynnych, gdy są zbyt długo nie mieszane z glebą podczas ich stosowania, oraz gdy są przechowywane w nieszczelnych zbiornikach.

Wśród substancji stosowanych w rolnictwie największy problem stanowią pestycydy (od łacińskiego *pestis* - szkodnik). Są one substancjami chwastobójczymi (herbicydy), grzybobójczymi (fungicydy) i owadobójczymi (insektycydy). Mogą być także skierowane przeciwko gryzoniom (rodentycydy), mięczakom (moluskicydy) i innym szkodnikom roślin uprawnych. Ogólnie pestycydy można podzielić na nieorganiczne i organiczne, a te ostatnie – na naturalne i syntetyczne.

W powietrzu pestycydy są obecne w postaci rozpuszczonej w parze wodnej, w postaci gazowej są adsorbowane na stałych cząstkach zawiesin czy pyłów. Dla dobrze zbadanej grupy, jaką są pestycydy chloroorganiczne stwierdzono, że ponad 90% związków obecnych w powietrzu występuje w postaci gazowej. O tym czy dominują formy gazowe, czy też dany pestycyd zostaje zaadsorbowany na drobinach zawiesin decyduje prężność pary danego związku i zawartość zawiesin w powietrzu. W pobliżu obszarów gdzie zwiększa się zapylenie, wzrasta udział procesów adsorpcji. Zaadsorbowane pestycydy wraz z opadem pyłu, deszczem i śniegiem osadzają się na powierzchni ziemi lub zbiorników wodnych.

W nawozach organicznych płynnych zachodzi proces przekształcania azotu do amoniaku, który się ulatnia. Zapobiega temu szczelne przykrycie zbiornika, a także dodanie superfosfatu wiążącego amoniak.

W celu ograniczenia zanieczyszczenia przez amoniak oraz związki azotowe należy:

- *właściwie stosować nawozy azotowe (mocznik na glebach zasadowych należy przykryć ziemią)*
- *właściwie stosować nawozy organiczne (nie pozostawiać zbyt długo bez wymieszania bądź przykrycia ziemią)*
- *nie należy stosować wapna jednocześnie z obornikiem oraz innymi nawozami organicznymi ponieważ następuje utlenianie się amoniaku*
- *właściwie przechowywać nawozy organiczne jak i mineralne.*

Rolnictwo jest (hodowla bydła) największym dostarczycielem metanu (jednego z gazów powodujących efekt cieplarniany) w czasie przechowywania obornika następują przemiany węglowodanów i białek. Szybkość przemiany zależy od temperatury, wilgotności oraz dostępu powietrza. Na ogół przy wyższej temperaturze i przy większym dostępie powietrza procesy rozkładu przebiegają szybciej niż w temperaturze niższej i w warunkach beztlenowych. Przyjmuje się, że optymalna temperatura w czasie przechowywania wynosi 30-35,°C. Temperatury tę uzyskuje się przy słabym dostępie powietrza. W warunkach beztlenowych obok dwutlenku węgla wytwarza się metan.

8. Przekształcenia siedlisk.

Zagrożenie zasobów przyrodniczych gminy również związane jest z przemianami w użytkowaniu gruntów i dotyczy przypadków zamiany użytków zielonych różnego rodzaju w grunty orne. Zniszczeniem zagrożone mogą być wówczas powstałe przy wieloletnim użytkowaniu kośnym lub wypasowym, specyficzne, półnaturalne zbiorowiska łąkowe. Wobec odwrotnej tendencji przemian w użytkowaniu gruntów rolnych oraz odbywającego się na dużą skalę wyłączenia z uprawy mniej wartościowych gruntów rolnych, tego rodzaju zagrożenie praktycznie na terenie gminy nie zachodzi. Lokalizacji zabudowy w miejscach uznanych za szczególnie atrakcyjne

W warunkach Gminy największą odpornością na degradację charakteryzują się:

- *Jako ekosystemy o najmniejszym stopniu przekształcenia — zbiorowiska leśne. Mimo, że skład gatunkowy drzewostanów w lasach prywatnych jest mało korzystny to jednak generalnie spełnia wymagania siedliskowe. Jednak widoczny jest pewien stopień zubożenia gatunkowego (zmniejszenia różnorodności) związanego z dominacją w latach wcześniejszych funkcji produkcyjnej. Dominują tu bardziej wartościowe gospodarczo gatunki (dąb, brzoza, sosna i modrzew) na niekorzyść gatunków związanych biocenotycznie z siedliskiem. W lasach państwowych sytuacja pod względem funkcji siedliskotwórczej jest zdecydowanie bardziej korzystna. Jest to wynik dostosowania gospodarki w lasach państwowych do wymogów ochrony środowiska.*
- *Zbiorowiska drzew występujące w dolinach rzek, przede wszystkim z racji ekspansywności gatunków je budujących. Niską odporność wykazują zwykle*

półnaturalne zbiorowiska łąkowe. Zarzucenie gospodarki, lub przebudowa gatunkowa mająca na celu zwiększenie produkcji powoduje ich zubożenie gatunkowe i ograniczenie roli środowiskowej i krajobrazowej.

Pozostałe występujące tu zbiorowiska nieleśne budowane głównie przez gatunki wybitnie kosmopolityczne nie są zagrożone. Ich fizjonomia i struktura zmienia się wraz ze zmianami sposobu zagospodarowania i stopnia zainwestowania.

W warunkach przyrodniczych i gospodarczych gminy, procesy, które można określić ogólnie jako „renaturyzacja”, mogą zachodzić na terenach leśnych i zalewowych (w sposób naturalny, lub sztuczny poprzez planową „przebudowę” składu drzewostanu) oraz na terenach nie wykorzystywanych gospodarczo oraz na terenach niekorzystnych dla zainwestowania i zagospodarowania rolnego, przeznaczanych do zalesień.

9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Zagrożenia nadzwyczajne – są to zagrożenia wywołane przyczynami naturalnymi lub cywilizacyjnymi, mogące spowodować znaczne zniszczenie środowiska, lub istotne pogorszenie jego stanu albo zagrożenie życia lub zdrowia ludzi w wyniku zanieczyszczenia, skażenia elementów środowiska. Podstawowym aktem prawnym w zakresie poważnych awarii jest ustawa Prawo ochrony środowiska (POŚ), w której zawarte są przepisy ogólne oraz określone są: instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu awariom przemysłowym, obowiązki zakładu stwarzającego takie zagrożenie, obowiązki organów administracji w tym zakresie. Zgodnie z ustawą POŚ w razie wystąpienia takiej awarii Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków. O podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa.

Nadzwyczajne zagrożenie środowiska w warunkach gminy Wodzisław wiążą się potencjalnie z przewozami substancji niebezpiecznych drogami prowadzącymi przez jej terytorium, oraz możliwością wystąpienia wypadków komunikacyjnych. Ponadto zagrożenie stwarza lokalizacja na terenie gminy dwóch stacji benzynowych – zagrożenie wybuchem lub pożarem.

Przyczyną zagrożeń naturalnych na terenie gminy mogą być susze, wyładowania atmosferyczne, huragany, gwałtowne opady. Na terenie gminy w zasadzie nie występuje zagrożenie powodziowe. Tereny zalewowe znajdują się w sąsiedztwie rzek i zbiorników retencyjnych.

10. Stan wód

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych jest niekontrolowany zrzut ścieków komunalnych, mokra depozycja zanieczyszczeń, zanieczyszczenia z rolnictwa.

10.1. Zagrożenia wód podziemnych

Użytkowe zbiorniki wód podziemnych występujące w czwartorzędowych utworach zasilane są przez opady atmosferyczne. Wody tych zbiorników z uwagi na sprzyjające warunki geologiczne i głębokość zalegania są na zanieczyszczenia. Jakość wód podziemnych należących do GZWP waha się od Ia bardzo czyste, do użytku bez uzdatniania - do Ic bardzo nieznacznie zanieczyszczone, łatwe do uzdatnienia. Z badań WIOŚ wynika, że na niektórych obszarach występują lokalne zanieczyszczenia zbiorników nawet do III klasy czystości wód. Ochrona GZWP wynika na tym obszarze z obowiązujących przepisów.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych w obrębie gminy to:

- GZWP 409 – niecka miechowska SE (Cr₃)

Poziom wodonośny w utworach kredy górnej (Cr₃) jest podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych i przemysłowych, jest on słabo izolowany od powierzchni terenu, co naraża go na zanieczyszczenie. Ten poziom wodonośny podlega ochronie w granicach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych o charakterze porowo-szczelinowym nr 409 Niecka Miechowska SE.

Czwartorzędowe (Q) piętro wodonośne tworzą poziomy podglinowe, międzyglinowe i poziomy dolin rzecznych. Lokalnie poziom ten znajduje się w łączności hydraulicznej z niżej występującym poziomem kredowym. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na antropopresję. Jakość wody podziemnej wykazuje podwyższoną zawartość żelaza i manganu.

Potencjalne źródła skażenia wód to:

- Rolnictwo wycieki z silosów z kiszonką i osadników. NO₃⁻, HPO₄²⁻, wycieki pestycydów, wody deszczowe spłukujące gleby, cząstki gleby, węglowodory (wycieki paliwa), jony metali, odpady kwasowe i rozpuszczalniki (lotne związki organiczne) po oczyszczaniu metali,
- Transport: wycieki paliwa, wycieki transportowanych ładunków (np.: węglowodory, pestycydy, substancje chemiczne,), odladzanie dróg (np. glikol etylenowy, różne sole), osadzanie się produktów spalania, , Pb, Br, Cl, cząstki (Pb, Br, Cl, WWA), kwasy, szeroka gama

- rozpuszczalnych i nierozpuszczalnych związków, cząstki gumy z opon (zawierające Zn i Cd);
- Tereny przemysłowe i zurbanizowane: szeroka gama ścieków, WWA z sadzy, Pb, Zn itd., zużyte oleje, chloropochodne. detergenty
 - Unieszkodliwianie odpadów: wycieki z zakopanych odpadów, NO_3^- , NH_4^+ , Cl, SO_4^{2-} , Cl^- , Cd, PCB, mikroorganizmy, ścieki po obróbce wodnej—materia organiczna, HPO_4^{2-} , NO_3^- , NH_4^+ , Cl, SO_4^{2-}
 - Źródła przypadkowe: wycieki z podziemnych zbiorników, np. rozpuszczalników, produktów naftowych, niewodne fazy ciekłe, korozja przedmiotów metalowych — Cu, Zn, Cd, Pb awarie przemysłowe, powodzie;
 - Przemieszczanie dalekiego zasięgu w powietrzu: As, Pb, Cd, Hg, UO_x , Zn, NO_x , SO_4 pestycydy, WWA i przenoszone przez wiatr cząstki gleby z zaadsorbowanymi pestycydami i substancjami szkodliwymi;

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania i izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz od lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. W gminie Wodzisław ze względu na słabą izolację wód podziemnych związaną z częstym występowaniem utworów wodonośnych blisko powierzchni terenu, zagrożone są wody w obrębie kredowego poziomu wodonośnego.

Dobre właściwości filtracyjne utworów izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody wglębne, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się lepszą i bardziej trwałą jakością. Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny, dlatego też ich ochrona ma znaczenie priorytetowe.

Zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych na terenie omawianej gminy wynika z:

- infiltracji zanieczyszczeń z wód powierzchniowych (w dolinach rzek),
- migracji wglębnej zanieczyszczeń związków chemicznych z obszarów rolniczych, terenów zurbanizowanych i komunikacyjnych o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych,
- tradycyjnych metod pozbywania się ścieków (rozsączanie nieoczyszczonych ścieków w gruncie lub świadome zakładanie nieszczelnych szamb),
- nielegalnej eksploatacji surowców mineralnych, które mogą powodować przerwanie warstwy izolacyjnej,
- działalności gospodarczej (stacje paliw, magazyny środków chemicznych),
- awarii przemysłowych.

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt wykorzystywania ich na szeroką skalę jako podstawowe źródło dla celów zaopatrzenia ludności w wodę. Ponadto stanowią rezerwę wody pitnej.

10.2. Zagrożenia wód powierzchniowych

Na jakość wód powierzchniowych wpływają uwarunkowania naturalne: warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach (tzw. zdolność samooczyszczania się wód), presje antropogeniczne. W ostatnich latach oddziaływanie źródeł przemysłowych uległo istotnemu ograniczeniu.

Podstawowymi źródłami antropogenicznego zanieczyszczenia wód powierzchniowych na terenie gminy Wodzisław są odprowadzane do wód (surowe lub niedostatecznie oczyszczone) ścieki:

- komunalne z jednostek osadniczych,
- przemysłowe,
- wody opadowe z terenów zurbanizowanych,
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych (głównie związków biogennych) i komunikacyjnych.

Na jakość wód w gminie wpływ mają również ładunki zanieczyszczeń wnoszone z sąsiednich terenów (gmin) przez rzeki niedotrzymujące parametrów zakładanych klas.

Znaczna ilość ścieków jest gromadzona w zbiornikach bezodpływowych lub dołach chłonnych. Ścieki ze zbiorników wywożone są na pola, do lasów i do cieków wodnych, zamiast do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków.

Zanieczyszczenia wielkoobszarowe, transportując substancje mineralne z terenu zlewni, są odprowadzane poprzez wody roztopowe, opadowe i infiltracyjne na całej długości rzek. Doprowadza to do nadmiernego wzbogacania wód w substancje biogenne. Eutrofizacja wód powoduje nadmierny rozwój organizmów, a ich masowy rozkład obniża parametry biochemiczne wód, zagrażając często organizmom wodnym.

Problemem gminy jest zdecydowanie krótka sieć kanalizacyjna odprowadzająca nieczystości płynne z poszczególnych posesji do oczyszczalni w Wodzisławiu oraz brak oczyszczalni ścieków i kanalizacji w pozostałej części gminy, niski stan świadomości ekologicznej wielu mieszkańców, którzy wylewają ścieki na pola, do rowów melioracyjnych i przydrożnych. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych będzie obserwowana w trakcie postępu prac związanych z systematycznie powiększanej długości sieci kanalizacyjnej, która powinna obejmować cały obszar gminy.

11. Stan powietrza w Gminie.

Przez zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego rozumiemy taki jego stan, w którym udział zawartych substancji stałych, ciekłych i gazowych przekracza średnią zawartość w czystym powietrzu atmosferycznym. Zanieczyszczenia powietrza mogą pochodzić ze źródeł naturalnych i sztucznych (antropogenicznych). Źródłem sztucznych zanieczyszczeń powietrza są sfery działania człowieka, przede wszystkim: przemysł, rolnictwo, komunikacja i gospodarstwa domowe.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego jest zagadnieniem mającym coraz większe znaczenie we współczesnym świecie i. Jak wynika bowiem z licznych zestawień bilansowych powietrze atmosferyczne jest komponentem środowiska naturalnego, do którego od wielu lat wprowadza się coraz więcej różnorodnych zanieczyszczeń, wpływających na powstanie zagrożeń ekologicznych, będących znamionem przejawem współczesnej cywilizacji.

Powietrze atmosferyczne ma ograniczone możliwości samooczyszczania, konieczna jest więc kontrola stanu jego czystości i podejmowanie przedsięwzięć chroniących je przed nadmiernym zanieczyszczeniem. Oceny stopnia zanieczyszczenia środowiska można dokonać przez pomiar stężeń zanieczyszczeń, a następnie porównanie ich wartości z dopuszczalnymi wartościami określonymi przepisami prawa. Miarą czystości środowiska jest zatem wielkość stężeń zanieczyszczeń występujących w poszczególnych jego elementach. Stężenie zanieczyszczenia jest podstawowym, charakteryzującym je parametrem. Wyraża się stosunkiem ilości zanieczyszczenia do ilości ośrodka, w którym występuje. Podstawową jednostką stężenia zanieczyszczeń powietrza jest mg/m^3 , g/m^3 . Jednostki te odnoszą się do zanieczyszczeń zarówno lotnych (gazów), jak i stałych (pyłów zawieszonych).

Stężenia zanieczyszczeń występujących w powietrzu atmosferycznym są zależne od gęstości zaludnienia, stopnia urbanizacji i uprzemysłowienia poszczególnych rejonów. Ponadto są one szybko zmienne w czasie i przestrzeni w zależności od lokalnych warunków meteorologicznych i topograficznych.

O jakości powietrza atmosferycznego na danym obszarze decydują przede wszystkim emisje z :

- procesów produkcji energii
- z procesów przemysłowych
- z ruchu komunikacyjnego

Poza tym zanieczyszczenia przenoszone są z terenów gmin sąsiednich z różnych emitorów. Lokalnie jakość powietrza jest pogarszana wskutek emisji uciążliwych zapachów (odorów). Ponadto należy wziąć pod uwagę następujące źródła zanieczyszczenia powietrza:

Rolnictwo:

- aerozole pestycydów, kurz z piór ptasich. NH₃, H₂S, odory, cząstki gleby
- Obszary przemysłowe i zurbanizowane:
- lotne związki organiczne, cząstki, aerozole (np. Pb, V, Cu, Zn, Cd, WWA, PCB,
- dioksyn, dym)
- produkty spalania paliwa - CO_x SO_x NO_x, As, Pb, U, V, Zn, W.WA
- ogniska - WWA, PCDD, PCDF, Pb, Cd itd.

Unieszkodliwianie odpadów:

- spalanie - gryzące dymy, aerozole i pyły (Cd, Hg, Pb, CO_x, NO_x, PCDD, PCDF, WWA)
- miejsca zakopywania odpadów - CH₄, lotne związki organiczne
- odpady hodowlane: CH₄, NH₃, H₂S
- spalanie tworzyw sztucznych (WWA, PCDD, PCDF)

Transport:

- gazy spalinowe, aerozole i pyły (np.: CO_x, SO_x, NO_x dym, WWA PAN, O₃, Pb, Br, Cl, V, Mo)

W Gminie Wodzisław nie prowadzi się pomiarów zanieczyszczeń powietrza. Na podstawie wyników monitoringu zanieczyszczeń powietrza prowadzonego w innych terenach województwa można stwierdzić, że dopuszczalne stężenia średnioroczne dwutlenku siarki mogą być na terenie gminy przekraczane w sezonie grzewczym (listopad - marzec). Inne zanieczyszczenia powietrza nie przekraczają poziomu normatywnego.

Zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy pochodzą przede wszystkim z „niskiej emisji” pyłów i gazów (nasilonej w sezonie grzewczym) powstającej w skutek spalania w gospodarstwach domowych paliw stałych. Ilość emitowanych zanieczyszczeń jest trudna do zbilansowania i nie jest kontrolowana. Możliwością ograniczenia niskiej emisji jest zmiana sposobu ogrzewania gospodarstw i budynków użyteczności publicznej oraz termomodernizacja gminy.

Zgodnie z art. 82, ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004r. –Dz. U. Nr 92 z 2004 r., poz. 880, prace ziemne oraz inne prace związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w obrębie bryły korzeniowej drzew lub krzewów na terenach zieleni powinny być wykonywane w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom. Teren budowy jest miejscem, gdzie występują szczególnie liczne zagrożenia dla drzew i krzewów w postaci bezpośrednich uszkodzeń lub niekorzystnych zmian warunków siedliskowych. Dlatego drzewa i krzewy na placu budowy muszą pozostać odpowiednio zabezpieczone. W przypadku konieczności usunięcia zieleni wysokiej inwestor zobowiązany będzie do nasadzeń kompensacyjnych.

Przed rozpoczęciem prac termomodernizacyjnych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu ptaków (oraz nietoperzy) do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy kwalifikować jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tych zwierząt, a zatem jako naruszenie zakazu, o którym mowa w ustawie o ochronie przyrody. Przed przystąpieniem do wykonywania termoizolacji budynków należy wystąpić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia w trybie art. 56 ust 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody na odstępstwo od zakazu, o którym mowa w art. 52 ust 1 pkt 4 tj. o zezwolenie na zniszczenie siedlisk i ostoi ptaków. Decyzja RDOŚ jest niezależna od decyzji związanych z wymogami prawa budowlanego. Składając wniosek o wydanie zezwolenia na zniszczenie siedlisk i ostoi gatunków podlegających ochronie. Zaleca się obligatoryjnie zlecać do RDOŚ zamiar podjęcia remontu każdego obiektu po wcześniejszym uzyskaniu ekspertyzy ornitologicznej.

12. Transport

Transport jest poważnym źródłem zanieczyszczenia środowiska, a przede wszystkim dla jakości powietrza atmosferycznego. W ostatnich latach w Polsce nastąpił gwałtowny rozwój transportu drogowego, a wraz z nim pojawiły się nowe zagrożenia środowiska. Prawie dwukrotnie wzrosła liczba prywatnych samochodów. Towarzyszy temu niedostateczny rozwój sieci dróg, autostrad, co powoduje zatory, korki uliczne i większą emisję substancji i hałasu do środowiska. Spaliny i hałas komunikacyjny stwarzają duże zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi. Wzrastająca liczba samochodów, często starych, wyeksploatowanych – to także źródło dużej ilości odpadów.

Zagrożeniem środowiska jest więc transport drogowy. Wyeliminowanie uciążliwości związanych z transportem jest bardzo trudne i wymaga likwidacji zanieczyszczeń „u źródła”. Powinny one obejmować zmiany technologiczne, w tym zmianę stosowanych paliw i silników, wprowadzanie ruchu uspokojonego. Niezbędne są też działania na rzecz ograniczenia emisji tlenu węgla, azotu, węglowodorów, ołowiu.

Teren gminy obsługiwany jest przez drogi:

- międzynarodową – tworzącą więź komunikacyjną w skali makroregionu (europ);
- wojewódzką – tworzącą więź komunikacyjną w skali regionu,
- powiatowe – obsługujące połączenie wewnętrzne oraz z sąsiednimi gminami i powiatami,
- gminne – obsługujące połączenia wewnętrzne.

Wymienione ciągi komunikacyjne mogą stopniowo znacznie pogarszać jakość życia mieszkańców.

V. Podstawowe uwarunkowania dla opracowania aktualizacji programu wynikające z uregulowań prawnych i dokumentów strategicznych.

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław na lata 2013 – 2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 – 2021” została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz w oparciu o założenia wynikające z dokumentów strategicznych z zakresu ochrony środowiska, które zostały opracowane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i lokalnym.

Zasady zrównoważonego rozwoju wymuszają zachowanie kompleksowego, a zarazem sektorowego podejścia do zagadnień i działań dotyczących ochrony środowiska nie tylko na terenie samego miasta, ponieważ miasto nie jest układem zamkniętym. Poszczególne elementy środowiska zachowują ciągłość bez względu na granice terytorialne. Dlatego też, konieczne jest przyjęcie założeń i działań priorytetowych wynikających z programów, planów i strategii zewnętrznych wyższego rzędu, umożliwiających szersze spojrzenie na poszczególne dziedziny ochrony środowiska.

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne opracowania „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław na lata 2013 – 2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 – 2021”

Główne uwarunkowania zewnętrzne dla gminy Wodzisław w zakresie ochrony środowiska wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz.150 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz.1266 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r., Nr 12, poz.59);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., Nr 0, poz. 145);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz.1243 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw oraz dokumentów strategicznych;
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 - 2012 z perspektywą do 2016 roku,

- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku,
- Narodowa Strategia Spójności 2007-2013,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz program działań na lata 2007 – 2013,
- Program Wodno-Środowiskowy Kraju,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013 ,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Jędrzejowskiego

3.2. Polityka i strategia kraju

3.2.1. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

W dniu 22 maja 2009 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Uchwałą (M.P. z 2009 r., Nr 34, poz. 501) przyjął Politykę ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.

Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 stanowi aktualizację poprzedniego dokumentu Polityki ekologiczną Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 w odniesieniu do celów i niezbędnych działań wynikających z aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska.

Analiza zapisów Polityki ekologicznej Państwa w latach 2009-2012... wskazuje, że najważniejsze zadania objęte charakteryzowanym dokumentem będą wiązać się z: realizacją zasady zrównoważonego rozwoju, ochroną zasobów naturalnych w tym różnorodności biologicznej, poprawą jakości środowiska, powstrzymaniem niekorzystnych zmian klimatu.

W opisywanym dokumencie duży nacisk położono na ochronę zasobów naturalnych, w tym różnorodności biologicznej i obszarów Natura 2000. Będzie to miało istotne znaczenie dla przyspieszenia realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Ważnym zadaniem będzie kontynuacja zalesień i zadrzewianie tzw. korytarzy ekologicznych (łączących kompleksy leśne), które mają ogromne znaczenie dla zachowania i rozwoju różnorodności biologicznej fauny oraz flory.

Dużym wyzwaniem dla naszego kraju będzie również sprostanie unijnym dyrektywom w sprawie jakości powietrza. Dla obszarów, które nie spełniają wspólnotowych standardów w zakresie jakości powietrza, zostaną opracowane i zrealizowane programy naprawcze. Konieczna będzie również promocja najnowszych technologii służących ochronie środowiska, w tym promocja rozwoju odnawialnych źródeł energii, a także szybka modernizacja przemysłu energetycznego.

W ciągu najbliższych lat jeszcze ważniejsze stanie się racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, w szczególności wodą. Założono również bardziej racjonalne korzystanie z zasobów geologicznych i poprawę gospodarki odpadami, zwłaszcza komunalnymi.

Wśród innych działań uwzględnionych w dokumencie należy wymienić m.in.: bezpieczeństwo ekologiczne, ochronę gleb, rekultywację terenów zdegradowanych czy też ochronę przed hałasem. Podkreślono także znaczenie edukacji ekologicznej.

Zgodnie z zapisami Polityki ekologicznej Państwa w latach 2009-2012..., szeroko rozumiana problematyka ochrony środowiska powinna być uwzględniana w planach zagospodarowania przestrzennego, szczególnie chodzi tu o wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

3.2.2. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju (SRK) na lata 2007 – 2015 została przyjęta przez Radę Ministrów 29 grudnia 2006 roku jako nadrzędny, wieloletni dokument rozwoju społeczno – gospodarczego Polski. Jej zadaniem jest określenie celów i priorytetów polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat i wskazanie warunków, które miałyby sprzyjać temu rozwojowi.

Nadrzędnym celem charakteryzowanego dokumentu jest szeroko rozumiane podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski – zarówno poszczególnych obywateli jak i rodzin, którego warunkiem ma być szybki oraz trwały rozwój gospodarczy. Co więcej, powyższy cel może zostać osiągnięty tylko w warunkach realizacji zasad zrównoważonego rozwoju oraz pielęgnowania i zachowania dziedzictwa kulturowego kraju.

W celu realizacji przedstawionego powyżej celu głównego oraz w oparciu o zdiagnozowane problemy społeczno – gospodarcze wytypowane zostały następujące priorytety:

- Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki;
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej;
- Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości;
- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa;
- Rozwój obszarów wiejskich;
- Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Ich realizacja, zgodnie z założeniami SRK, będzie odbywać się poprzez działania regulacyjne, decyzyjne i wdrożeniowe władz państwowych i administracji publicznej, jak i innych podmiotów życia społeczno – gospodarczego. Dodatkowo przewiduje się utworzenie systemu oceny postępu realizacji poszczególnych zadań.

3.2.3. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku

W dniu 10 listopada 2009 roku Rada Ministrów Uchwałą Nr 202/2009 przyjęła Politykę energetyczną Polski do 2030 roku.

Dokument przedstawia strategię państwa w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej do roku 2030 w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i zobowiązań ekologicznych. Podstawowymi kierunkami polityki energetycznej są:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzanie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Realizacja założeń polityki energetycznej Polski odbywać się będzie poprzez wytyczone główne i szczegółowe cele oraz działania.

Zgodnie z wytyczonymi celami, działania zapisane w dokumencie koncentrować się będą na zmniejszeniu energochłonności gospodarki i zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, zmniejszeniu stopnia uzależnienia Polski od importu gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych z jednego kierunku oraz zwiększeniu udziału gazu wydobywanego w kraju lub produkowanego na bazie polskich surowców, wdrożeniu polskiej polityki jądrowej (w tym podniesienie świadomości społecznej, przygotowanie infrastruktury organizacyjno-prawnej), rozwoju wykorzystania energetyki odnawialnej, w tym biopaliw. Ponadto działania koncentrować się będą na ograniczaniu oddziaływania energetyki na środowisko. Głównymi celami w tym obszarze są:

- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Działania te pozwalają na ograniczenie emisji SO₂ i NO_x zgodnie z zobowiązaniami w Traktacie Akcesyjnym oraz dostosowanie poziomów emisji pozostałych parametrów zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami unijnymi.

3.2.4. Narodowa Strategia Spójności 2007-2013

Narodowa Strategia Spójności 2007-2013 (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) określa priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS) na lata 2007-2013.

Celem nadrzędnym przedmiotowego dokumentu jest utworzenie warunków sprzyjających wzrostowi konkurencyjności polskiej gospodarki oraz stojących przed nią szans. Jego realizacja natomiast ma się odbywać za pośrednictwem Programów Operacyjnych (PO) zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw.

Jednym z programów operacyjnych (PO) jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 (zatwierdzony decyzją komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2007 r.) – jego głównym celem jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej, przy czym powinno odbywać się to przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia społeczeństwa oraz zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. W Programie Infrastruktura i Środowisko sformułowanych zostało 15 niżej wymienionych priorytetów:

- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska;
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych;
- Drogowa i lotnicza sieć TEN-T;
- Transport przyjazny środowisku;
- Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe;
- Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna;
- Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii;
- Kultura i dziedzictwo kulturowe;
- Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia;
- Infrastruktura szkolnictwa wyższego;
- Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
- Pomoc techniczna - Fundusz Spójności.

3.2.5. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) został zatwierdzony przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003 r. Program ten zawierał informacje o aktualnym stanie i zamierzeniach gmin w zakresie uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Założenia programu są zgodne z zapisami Traktatu Akcesyjnego i dotyczą osiągnięcia następujących efektów:

- do 31 grudnia 2015 roku wszystkie aglomeracje ≥ 2000 RLM muszą być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków, o efekcie oczyszczania uzależnionym od wielkości oczyszczalni,
- do 31 grudnia 2015 roku powinna być zapewniona 75% redukcja związków azotu i fosforu ogólnego pochodzącego ze źródeł komunalnych na terenie Polski i odprowadzanych do wód,
- do 31 grudnia 2015 roku aglomeracje < 2000 RLM wyposażone w dniu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w systemy kanalizacyjne powinny posiadać do tego terminu oczyszczalnie zapewniające odpowiednie oczyszczenie,
- do 31 grudnia 2010 roku zakłady przemysłu rolno-spożywczego o wielkości > 4000 RLM są zobowiązane do redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych.

Spośród powyższych wymagań, priorytetowymi są wymagania dotyczące redukcji azotu i fosforu oraz aglomeracji ≥ 2000 RLM.

Program ten określa terminy realizacji zaplanowanych inwestycji oraz terminy uzyskania efektów ekologicznych przez aglomerację w poszczególnych latach realizacji programu tj. w 2005 r., 2010 r., 2013 i 2015 r. KPOŚK 2003 obejmował swoim zakresem 1 378 aglomeracji i przewidywał: budowę, rozbudowę i /lub modernizację 1 163 oczyszczalni ścieków oraz budowę ok. 21 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach. KPOŚK w latach 2004-2005 został poddany pierwszej aktualizacji zatwierdzonej przez Radę Ministrów dnia 7 czerwca 2005 r. W wyniku przeprowadzonej aktualizacji, program obejmował 1 577 aglomeracji i przewidywał budowę, rozbudowę i /lub modernizację 1 734 oczyszczalni ścieków oraz budowę ok. 37 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach. Druga aktualizacja została zatwierdzona przez Radę Ministrów 2 marca 2010 roku i obejmowała łącznie 1 635 aglomeracji, w tym 1 313 aglomeracji priorytetowych, wynikających z postanowień Traktatu Akcesyjnego. Trzecia aktualizacja została zatwierdzona przez Radę Ministrów 1 lutego 2011 r. i dotyczyła wyłącznie zmian terminów realizacji zaplanowanych inwestycji. Realizacja programu zapewni dla ok. 60% ludności wiejskiej i prawie 100% ludności miejskiej obsługę systemami kanalizacyjnymi i oczyszczalniami ścieków ok. 28,7 mln mieszkańców Polski.

3.2.6. Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz program działań na lata 2007-2013

Włączenie ustaleń krajowej strategii ochrony różnorodności biologicznej do programów ochrony środowiska wynika z zapisów Programu Wykonawczego do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010 (Rozdział 2. Przedsięwzięcia ukierunkowane na poprawę jakości środowiska; 2.6. Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa).

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 270/2007 z dnia 26 października 2007 r. (Dz.U. z 2002 r., Nr 184, poz. 1532). Definiuje on pojęcie różnorodności biologicznej w świetle Konwencji o różnorodności biologicznej ogłoszonej i przyjętej podczas międzynarodowej konferencji w Rio de Janeiro w 1992 r. - Środowisko i Rozwój. Rozszerzone pojęcie „ochrona przyrody”

obejmuje ochronę wszystkich elementów przyrody i ekosystemów ekologicznych, także tych podległych użytkowaniu, ekosystemów bogatych i zróżnicowanych oraz ubogich, znajdujących się w różnych stadiach sukcesyjnych, a także ochronę elementów dotychczas niedocenianych czy nawet z premedytacją niszczonech.

Nadrzędny cel Strategii sformułowano następująco: „Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej skali lokalnej, krajowej i globalnej oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji (wewnątrzgatunkowego, międzygatunkowego i ponadgatunkowego), z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz konieczności zapewnienia odpowiednich warunków życia i rozwoju społeczeństwa”. W dokumencie określono również cele strategiczne oraz operacyjne, których realizacja ma zapewnić realizację nadrzędnych założeń Strategii.

3.2.7. Program Wodno – Środowiskowy Kraju

Dokument przedstawia zbiór działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia przez wody celów środowiskowych. Program Wodno-Środowiskowy Kraju wpisuje się w wymagania określone w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej. W dokumencie określono 4 cele, które wynikają z zapisów art.4 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Są to:

- niepogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stan wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie),
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

V. Program ochrony środowiska dla gminy Wodzisław

1. Program poprawy w dla pola: Jakość wód i stosunki wodne

Cel strategiczny:

Przywrócenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania. Ochrona przed powodzią.

Cele długoterminowe:

- utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych
- osiągnięcie właściwych standardów wód powierzchniowych pod względem jakościowym i ilościowym
- zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wody o odpowiedniej jakości i niezbędnej ilości
- zabezpieczenie przed skutkami powodzi;

Długofalowym celem Polityki Ekologicznej Polski w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym jak i ilościowym. Oznacza to, że wody powierzchniowe powinny pozostawać w stanie ukształtowanym przez przyrodę i jednocześnie, na wyznaczonych odcinkach lub akwenach, być przydatne do:

- wykorzystania w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę do picia,
- bytowania ryb łososiowatych lub przynajmniej karpiowatych, spełniając także odpowiednie wymagania na obszarach chronionych.

Zgodnie z wymaganiami Ustawy – „Prawo wodne” konieczne jest w zlewisku Morza Bałtyckiego (do którego należy 99,7% powierzchni Polski): zapewnienie do 2015 r. 75% redukcji ładunku substancji biogenych ze ścieków komunalnych; istotne ograniczenie zrzutów pozostałych substancji tego typu, a także niedopuszczenie do przyrostu ładunku azotu ze źródeł rolniczych.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań w zakresie ochrony zasobów wodnych:

- rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji na terenie gminy
- rozbudowa i modernizacja systemów dystrybucji i uzdatniania wody,
- ochrona ujęć wód pitnej,
- ograniczanie i eliminowanie wykorzystania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę do picia,

- optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i gospodarczych,
- przywrócenie pierwotnego stanu zasobów wód podziemnych,

Cele krótkoterminowe i kierunki działań w zakresie jakości wód:

Ochrona jakości wód podziemnych przed degradacją polega na prowadzeniu działań administracyjno-prawnych, przyrodniczych i technicznych. Najważniejszym zadaniem jest opracowanie i wdrożenie koncepcji porządkowania gospodarki ściekowej Gminy oraz budowa zróżnicowanego systemu oczyszczania ścieków komunalnych dla poszczególnych rejonów gminy

Cele krótkoterminowe i kierunki działań wytyczone dla gminy Wodzisław:

- poprawa parametrów jakościowych wody pitnej - zabezpieczenie awaryjnych źródeł wody pitnej,
- zmniejszenie awaryjności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej poprzez zastosowanie nowoczesnych materiałów i rozwiązań technicznych oraz intensyfikację napraw bieżących,
- docelowe objęcie systemem kanalizacji i wodociągów całego obszaru Gminy - zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczania poprzez rozszerzenie zasięgu sieci kanalizacyjnej i wodociągowej poprzez:
 - budowę lokalnych oczyszczalni ścieków, budowa nowych oraz modernizacja istniejących odcinków kanalizacji pozwalających na eliminowanie możliwości niekontrolowanego odprowadzania zanieczyszczeń do środowiska
 - sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody powierzchniowe - odprowadzanie wód opadowych z terenów zabudowy mieszkalnej i usługowej bezpośrednio do gruntu lub lokalnych odbiorników, z terenów dróg i parkingów przez osadniki wód deszczowych
 - eliminacja nieszczelnych zbiorników gromadzenia ścieków (szamb),
 - działania zmierzające do ograniczenia niekontrolowanej infiltracji zanieczyszczeń
 - eliminacja zanieczyszczania brzegów zbiorników i cieków odpadami zdeponowanymi na tzw. „dzikich wysypiskach”,
 - ochrona wód w tym ograniczenie nawożenia chemicznego gruntów rolnych przylegających do nich.

Działania:

W zakresie zaopatrzenia w wodę pitną

- modernizacja i rozbudowa ujęć wody oraz sieci wodociągowej poprzez wymianę urządzeń wodociagowych znajdujących się w złym stanie technicznym
- modyfikacja istniejących wodociągów
- budowę punktów monitorujących pracę sieci wodociągowej ,
- budowę nowych odcinków sieci wodociągowej,

W zakresie kanalizacji:

- zwiększenie stopnia skanalizowania gminy poprzez budowę kanalizacji sanitarnej z przyłączami do budynków

Efekty działań:

- zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków
- poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ochrona gruntów
- zmniejszenie strat wody spowodowanej awaryjnością sieci wodociągowej
- efektywniejsze wykorzystanie zasobów wód podziemnych
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców Gminy
- przywrócenie równowagi w bilansie wód,

Głównymi metodami realizacji ochrony wód są:

- monitoring środowiskowy – jako system pomiarów i obserwacji cech i właściwości środowiska w celu dostarczenia informacji o aktualnym stanie i tendencjach zmian środowiska oraz przewidywania skutków tych zmian,
- ocena oddziaływania na środowisko – jako działanie identyfikacyjne i prognostyczne, oceniające wpływ przedsięwzięć na środowisko,
- ochrona bierna – czyli przestrzeganie zakazów i ograniczeń dotyczących wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska,
- ochrona czynna – czyli wykonywanie nakazów dotyczących usuwania przyczyn zanieczyszczenia wód, wspomaganie naturalnych procesów samooczyszczania i bezpośrednio oczyszczanie wód (np. w warstwie wodonośnej).
- Do ważnych instrumentów ochrony biernej wód podziemnych należy ustanawianie stref i obszarów ochronnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefy ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) mają na celu

wyeliminowanie zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Strefy ochrony pośredniej określają ograniczenia czynności mogących mieć wpływ na jakość pobieranej wody.

- Jedną z głównych zasad ochrony wód podziemnych, przyjętych przez aktualnie obowiązujące Prawo Wodne, jest zakaz bezpośredniego wprowadzania ścieków do poziomów wodonośnych i ograniczenia wprowadzania ścieków do ziemi. Jednocześnie, rolnicze wykorzystanie osadów ściekowych, wymaga wzmożonej kontroli wpływu takiego postępowania m.in. na jakość wód podziemnych.

2. Program poprawy dla pola: Powietrze atmosferyczne

2. Program poprawy dla pola:

Powietrze atmosferyczne

Cel strategiczny:

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Wodzisław do wymaganych standardów

Cele długoterminowe:

- ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- systematyczne wprowadzanie bezpiecznego demontażu, zbierania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów budowlanych zawierających azbest,
- ograniczenie niskiej emisji pochodzącej ze źródeł zorganizowanych i indywidualnych,
- wdrożenie skutecznego zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną powietrza.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- zmniejszenie niskiej emisji z indywidualnych palenisk domowych – termomodernizacja, zmiana nośników energii,
- zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza z emitorów „wysokich”,
- promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej,
- inwentaryzacja wyrobów budowlanych zawierających azbest,
- poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy,
- rozpowszechnienie proekologicznych form transportu.

Najskuteczniejszą formą ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem jest prewencja, realizowana jako likwidacja zanieczyszczeń u źródła poprzez działania w zakresie:

- ograniczania udziału indywidualnych palenisk węglowych w strukturze systemu grzewczego gminy,
- wspieranie działań inwestycyjnych ograniczających drogowy ruch tranzytowy przez Gminę,
- wspieranie działań inwestycyjnych ograniczających niską emisję na terenie gminy,
- działania ograniczające uciążliwość emisyjną środków transportu drogowego,
- prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz minimalizacji zużycia energii (w tym surowców energetycznych)
- rozwój monitoringu zanieczyszczeń powietrza i dostosowanie go do aktualnych wymogów

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- promowanie ekologicznych źródeł energii,
- zagospodarowanie bioodpadów w tym osadów ściekowych,
- realizacja programu likwidacji azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy

Ograniczanie zanieczyszczeń komunikacyjnych

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- optymalizacja warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu, zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości drogowej
- podwyższenie standardów technicznych infrastruktury drogowej, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych i obszarach chronionych
- stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w komunikacji i pojazdach,
- eliminacja z ruchu pojazdów nie spełniających obowiązujących norm ekologicznych
- promowanie transportu ekologicznego
- rozbudowa ścieżek rowerowych
- promocja komunikacji zbiorowej
- systematyczne usprawnianie transportu zbiorowego w celu zwiększenia jego udziału w całkowitych przewozach pasażerskich
- utrzymanie czystości nawierzchni dróg
- wprowadzenie zakazu stosowania materiałów pyłących (popiołów, żużli i innych odpadów) do utwardzania nawierzchni dróg i parkingów

Ograniczanie zanieczyszczeń z sektora komunalnego

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń na terenie gminy jest niska emisja z lokalnych kotłowni opalanych węglem, z indywidualnych palenisk domowych oraz z sektora usługowego. Z tego względu, najpilniejszymi zadaniami są:

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- dążenie do zmniejszenia strat energii wytworzonej, głównie ciepłej, poprzez:
 - uszczelnienie i usprawnienie sieci przesyłowych
 - poprawę parametrów energetycznych budynków (termoizolacja, modernizacja węzłów ciepłych),
- ograniczenie niskiej emisji u źródeł poprzez:
 - likwidację lub modernizację lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym,
 - likwidację indywidualnych, wysokoemisyjnych pieców na paliwo stałe,
 - modernizacja istniejących kotłowni oraz wykorzystanie ekologicznych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej oraz komunalnych budynkach mieszkalnych,
 - promocja alternatywnych odnawialnych źródeł energii oraz zewnętrznych środków ich finansowania
 - wykorzystywanie ciepła odpadowego i alternatywnych źródeł energii,
 - zamiana paliwa wysokoemisyjnego na niskoemisyjne,
 - nawiązanie współpracy w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego z właściwymi organami i instytucjami wojewódzkimi i rządowymi,
 - zadania związane z efektywnymi sposobami energetycznego spalania węgla,
 - wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii
 - dofinansowanie dla inwestorów, właścicieli nieruchomości modernizujących ogrzewanie
 - promowanie proekologicznych źródeł ciepła i nośników energii
 - wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypalania traw i ograniczenia emisji wtórnej
 - edukacja ekologiczna mieszkańców – kształtowanie właściwych zachowań społeczeństwa (oszczędność energii ciepłej i elektrycznej, używanie węgla dobrej jakości, aspekty zdrowotne narażenia na ekspozycję zanieczyszczeń powietrza)

Ograniczanie zanieczyszczeń napływowych.

Na terenie Wodzisław zanieczyszczenia napływowe odgrywają niewielką rolę w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- podjęcie współpracy z sąsiednimi gminami w celu dążenia do eliminacji lub zmniejszania zanieczyszczenia powietrza
- współdziałanie w zakresie edukacji ekologicznej

Działania

- opracowanie audytu energetycznego dla gminy,
- termomodernizacja budynków prywatnych mieszkalnych,
- termomodernizacja budynków będących w gestii gminy,
- utrzymanie i remonty nawierzchni dróg,
- realizacja programu likwidacji wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy

Efekty działań:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców Gminy, poprawa jakości życia
- poprawa środowiska naturalnego gminy,
- zmniejszenie strat materialnych spowodowanych zanieczyszczeniami powietrza

3. Program poprawy dla pola: Hałas i wibracje

Cel strategiczny:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy i spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu

Cele długoterminowe:

- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna
- ograniczenie poziomu hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach wzdłuż głównych dróg,

- wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, których poziom emisji hałasu nie odpowiada przyjętym standardom
- zintegrowanie działań w zakresie ochrony przed hałasem z planem zagospodarowania przestrzennego,
- prowadzenie działalności edukacyjnej o zagrożeniu środowiska i zdrowia ludzkiego hałasem,

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- zintensyfikowanie działań ograniczających negatywny wpływ hałasu na mieszkańców poprzez:
 - poprawienie organizacji ruchu ułatwiającą płynność jazdy,
 - poprawa stanu nawierzchni dróg,
 - promocja komunikacji zbiorowej,
 - zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni,
 - stosowanie dźwiękochłonnych elewacji,
 - wymiana okien na dźwiękoszczelne,
 - właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego,
 - zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian zewnętrznych budynków,
 - skrócenie czasu pracy hałaśliwych urządzeń,
 - dobór technologii produkcji o niskim poziomie hałasu,
 - stosowanie obudów dźwiękochłonnych na urządzenia i maszyny emitujące wysoki poziom hałasu

Działania

- budowa zabezpieczeń przed uciążliwościami akustycznymi,

Efekty działań:

- zmniejszenie skali obiektywnego narażenia mieszkańców gminy na hałas
- spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zmniejszenie subiektywnie odczuwalnej uciążliwości hałasowej
- zintensyfikowanie kontroli i nadzoru nad istniejącymi źródłami hałasu oraz zintensyfikowanie działań prewencyjnych dla ograniczenia uciążliwości obiektów

4. Program poprawy dla pola:

Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel strategiczny:

Ograniczanie i monitoring promieniowania elektromagnetycznego

Cel długoterminowy:

- ograniczenie zagrożeń dla środowiska i mieszkańców ze strony promieniowania elektromagnetycznego

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- inwentaryzacja i kontrola źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy i w jej najbliższym otoczeniu
- prowadzenie badań pozwalających na ocenę stopnia zagrożenia Gminy promieniowaniem elektromagnetycznym
- utrzymywanie natężenia promieniowania elektromagnetycznego poniżej dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie
- restrykcyjne przestrzeganie przepisów prawa w zakresie rozwiązań technicznych i lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne
- przestrzeganie wprowadzonych do planu zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem elektromagnetycznym z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół niektórych źródeł promieniowania
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa, higieny pracy, prawa budowlanego, gospodarowania przestrzennego i przepisów sanitarnych w celu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne.

Działania

- inwentaryzacja źródeł emisji pól elektromagnetycznych i obszarów objętych oddziaływaniem tych pól,
- egzekwowanie przepisów dot. lokalizacji nowobudowanych obiektów.

Efekty działań

- minimalizacja potencjalnych źródeł zagrożenia dla środowiska naturalnego gminy i jej mieszkańców.

. Program poprawy dla pola: Lasy

Cel strategiczny:

Wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych

Cele długoterminowe:

- ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin,
- zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów
- renaturalizacja obszarów leśnych
- powiększanie różnorodności biologicznej w lasach na poziomie genetycznym i gatunkowym
- poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów
- wymiana napowietrznych linii energetycznych starszych niż 25 lat na kable podziemne (tam gdzie jest to możliwe)

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- inwentaryzacja zasobów leśnych pod kątem ich stanu zdrowotnego
- inwentaryzacja i weryfikacja klasyfikacji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy rolno-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego
- przebudowa drzewostanów zmienionych lub uszkodzonych
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych,
- rozwijanie wielofunkcyjności lasów i wzmocnienie ich korzystnego oddziaływania na środowisko (poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej i glebochronnej),
- dostosowanie lasów i leśnictwa, w większym niż dotychczas zakresie, do wypełniania zróżnicowanych funkcji nie tylko przyrodniczych ale także społecznych (np. turystycznych) - powszechne, choć sterowane, udostępnienie lasów społeczeństwu z zachowaniem zasady niedopuszczania do zagrożenia trwałości i jakości zasobów leśnych,
- ochrona gleb leśnych, a szczególnie substancji organicznej gleby,
- prowadzenie ciągłej kampanii edukacyjno – informacyjnej w celu podnoszenia świadomości społeczeństwa (w tym pracowników leśnictwa) w zakresie celów i korzyści trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej, rozwój edukacji i nauk leśnych

- użytkowanie zasobów leśnych w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu
- nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych
- rekreacyjne użytkowanie i zagospodarowanie lasu,
- współdziałanie leśnictwa z samorządami i administracją państwową
- racjonalne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne
- stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki)
- odnowa zieleni dolin rzecznych

Istotne znaczenie w ochronie lasów ma właściwe prowadzenie gospodarki leśnej. Zachowane fragmenty lasów o charakterze naturalnym, a w szczególności znajdujące się w ich obrębie powierzchnie przyrodniczo cenne powinny być wyłączone z pozyskiwania drewna.

Efekty działań:

- zwiększenie atrakcyjności gminy,
- zaspokojenie rekreacyjnych potrzeb mieszkańców,
- zapewnienie lasom właściwego znaczenia w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w ochronie krajobrazu,
- wzmocnienie wodochronnych, glebochronnych i klimatotwórczych funkcji lasów,
- zwiększenie zasobów i produktywności oraz trwałości i bezpieczeństwa ekosystemów leśnych,
- ochrona powietrza na terenie gminy i terenów ościennych,

6. Program poprawy dla pola:

Obszary chronione i tereny zieleni urządzonej.

Cel strategiczny:

Ochrona gminnego systemu obszarów ochronnych.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych

- utrzymanie i ochrona istniejących kompleksów leśnych
- określenie obszarów chronionych na terenie gminy
- wytypowanie obiektów przyrodniczych do utworzenia użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych,
- utworzenie użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i rezerwatów przyrody.

- renaturalizacja i poprawa stanu najcenniejszych, zniszczonych ekosystemów i siedlisk, szczególnie leśnych i wodno-błotnych,
- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości gminy i ochrona lasów
- ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym zainwestowaniem
- ochrona istniejącej zieleni urządzonej
- utrzymanie w stanie nie zainwestowanym obszarów otwartych o funkcji rolniczej
- utrzymanie istniejących korytarzy ekologicznych,

Ochrona fauny i flory

- rozszerzenie i usprawnienie ochrony in situ i ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem oraz starych, tradycyjnych odmian roślin i ras zwierząt hodowlanych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej, poprzez stworzenie i utrzymanie niezbędnych warunków technicznych do takiej ochrony (stosowne obiekty i ich wyposażenie) oraz wspieranie badań i prac rozwojowych z tego zakresu,
- zachowanie istniejących zbiorników wodnych,
- blokowanie inwestycji uciążliwego przemysłu,
- zapewnienie ochrony i racjonalnego gospodarowania różnorodnością biologiczną na całym terytorium gminy,
- zapewnienie korzystnego przeciwdziałania wprowadzaniu gatunków, które mogą zagrażać integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk lub stanowić zagrożenie gatunków rodzimych,
- ograniczenie barier dla migracji gatunków flory i fauny,
- ochrona lokalnych cieków wraz z przylegającymi pasami zieleni niskiej i wysokiej,

Ochrona i utrzymanie krajobrazu rekreacyjnego

- wzmocnienie roli rekreacyjnej terenów zielonych,
- rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo,
- nawiązywanie formą i detalem architektonicznym do tradycji budownictwa regionalnego,
- ochrona ustanowionych pomników przyrody w granicach stref ścisłej ochrony konserwatorskiej,
- w obiektach wyszczególnionych w rejestrze zabytków, ewidencji obiektów zabytkowych, wykazie stanowisk archeologicznych i ustanowionych dla nich stref ochrony – konsultowanie wszelkich zamierzeń z właściwymi organami,

- respektowanie wymagań obowiązujących w strefach konserwatorskiej ochrony krajobrazu ustanowionym w planie zagospodarowania przestrzennego.

Działania

- współdziałanie z Wojewodą Świętokrzyskim w zakresie wykorzystania funduszy UE na ochronę obszarów chronionych,
- promocja walorów przyrodniczych gminy,
- współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w zakresie ochrony przyrody,
- kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów środowiska,
- preferowanie zalesień na terenach cennych przyrodniczo,

prowadzenie gospodarki leśnej uwzględniającej wymogi ochrony prawnej konkretnych obszarów przyrodniczych.

7. Program poprawy dla pola:

Gleby

Cel strategiczny:

Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych.

Cele długoterminowe:

- gospodarowanie glebami w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej i poziomów zanieczyszczeń,
- ograniczenie czynników wpływających na degradację gleby poprzez zagospodarowanie m.in.: odługujących gruntów,
- zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku rolnym, leśnym i rekreacyjno-wypoczynkowym,
- właściwe kształcenie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji m.in. poprzez wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
- zachowanie naturalnych kompleksów łąk jako regulatora stosunków wodnych i klimatycznych przyległych do nich terenów,

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- okresowa aktualizacja rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenia standardów gleby lub ziemi

- przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych
- przeciwdziałanie erozji gleb poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów
- ograniczanie erozji wodnej i wietrznej gleby poprzez możliwie jak najdłuższe utrzymywanie pokrywy roślinnej
- racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie,
- wapnowanie gleb kwaśnych.

Działania

- prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi,
- propagowanie dobrych praktyk rolniczych.

8. Program poprawy dla pola:

zagrożenia naturalne i poważne awarie.

Cel strategiczny

Zapobieganie zagrożeniom naturalnym i poważnym awariom oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia

Cele krótkoterminowe i kierunki działań

- opracowanie systemu ochrony przeciwpowodziowej w zakresie zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy,
- opracowanie gminnego planu przeciwpowodziowego
- inwentaryzacja obszarów z zagrożeniem poważnymi awariami i wyłączeniem wytypowanych obszarów spod zabudowy,
- prowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej dla ogółu społeczeństwa dotyczącej zasad postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań
- opracowanie programu współpracy z służbami ratowniczymi w razie wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Efekty działań

- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

9. Program poprawy dla pola

Edukacja ekologiczna

Cel strategiczny

Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy Wodzisław, kształtowanie postaw proekologicznych jej mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska.

Cel ten wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej.

Cele długoterminowe:

- kontynuacja i rozszerzanie działań edukacyjnych w placówkach oświatowych z zakresu ochrony środowiska
- rozszerzenie poziomu świadomości ekologicznej społeczności gminy,
- kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa gminy w odniesieniu do środowiska,

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej młodzieży i dzieci
- kontynuacja edukacji na temat ochrony środowiska w placówkach oświatowych
- wspieranie finansowe i merytoryczne działań z zakresu edukacji ekologicznej
- pomoc szkołom w uzyskiwaniu pozabudżetowych środków na edukację ekologiczną
- zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji nt. stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony
- współdziałanie władz gminnych z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony
- prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej społeczności lokalnej
- sukcesywne rozszerzanie działalności informacyjno-wydawniczej
- uzupełnienie programów nauczania o tematykę związaną z przyrodą gminy
- rozszerzenie formuły imprez ekologicznych
- upowszechnienie i zapewnienie każdemu mieszkańcowi dostępu do informacji na temat możliwości prawidłowych zasad postępowania w związku z ochroną środowiska oraz jego stanem

- włączenie tematyki ochrony środowiska do działań i projektów realizowanych przez różnego rodzaju grupy społeczne i podmioty gospodarcze.

10. Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska

Istotnym wsparciem ochrony środowiska jest aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska prowadząca do tworzenia tzw. zielonych miejsc pracy (zwłaszcza w turystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, wykorzystaniu odpadów), rozwoju produkcji urządzeń służących ochronie środowiska bądź produkcji towarów przyjaznych środowisku.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- zawarcie w każdym przetargu organizowanym przez gminę wymogów ekologicznych.
- kształtowanie równoprawnych warunków konkurencji przez pełne stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci”, wraz z uwzględnieniem kosztów zewnętrznych.
- wspieranie powstawania i zachowania tzw. „zielonych” miejsc pracy, w szczególności w: rolnictwie ekologicznym, agro- i ekoturystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, transporcie publicznym, działaniach na rzecz oszczędzania zasobów (zwłaszcza energii i wody), odzysku produktów lub ich części oraz odzysku opakowań i wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych.
- stymulowanie rozwoju przemysłu urządzeń ochrony środowiska, zwłaszcza urządzeń wykorzystywanych w ochronie wód i powietrza oraz zagospodarowania odpadów.

VII. Harmonogram rzeczowy realizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Wodzisław

Dla spełnienia wytyczonych celów, konieczne jest podjęcie konkretnych działań organizacyjnych i inwestycyjnych. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedstawia listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2013 – 2017, którą opracowano m.in. w oparciu o wyznaczone priorytety w zakresie ochrony środowiska.

Przedstawione potrzeby inwestycyjne dotyczą jedynie przedsięwzięć podstawowych w zakresie ochrony środowiska przewidzianych do realizacji w okresie do 2011 roku.

W – **zadania własne** (finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy),

K – **zadania koordynowane** (pozostałe zadania, finansowane przez przedsiębiorstwa oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim i centralnym).

Tabela 8		Szacunkowe koszty realizacji Programu	
Grupa działań	Przewidywany zakres działań	Przewidywane koszty wdrożenia [tys.zł]	
Środowisko przyrodnicze i ochrona przyrody	opracowanie koncepcji wprowadzenia zadrzewień i zakrzewień na obszarze gminy – W	rocznie 10 000	
	podnoszenie lesistości gminy - współpraca z nadleśnictwem i powiatem – W, K	rocznie ok. 15 000	
	pielęgnacja i urządzenie istniejących terenów zielonych – parków, zieleńców itp., zwiększanie ich powierzchni– W,	rocznie ok. 15 000	
	dokonanie oceny zachowania parków podworskich oraz ich utrzymanie – W, K	rocznie ok. 8 000 (starostwo + gminy)	

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław na lata 2013-2017
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2021”

	<i>utrzymanie infrastruktury turystycznej (współpraca ze starostwem) – W, K</i>	<i>rocznie ok. 25 000</i>
	<i>Wykonanie zabezpieczenia ruin synagogi w Wodzisławiu- W</i>	<i>725 057,00 do roku 2017</i>
<i>Powietrze atmosferyczne</i>	<i>Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Wodzisławiu</i>	<i>821 600,00 do 2015r</i>
	<i>propagowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (współpraca ze starostwem) – W, K</i>	<i>rocznie ok. 2 000</i>
<i>Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa</i>	<i>Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w miejscowości Lubcza– K -W</i>	<i>2 510 262,00 do roku 2016</i>
	<i>Budowa wodociągu grupowego Przyrąb-Lubcza, wodociąg dla miejscowości Lubcza, Wola Lubecka, Przewody -K - W</i>	<i>2 596 000,00 do roku 2017</i>
	<i>Budowa wodociągu Piskorzowice-Olbrachcice - K</i>	<i>502 152,00– 2016 r.</i>
	<i>Budowa wodociągu wraz z przebudową ujęcia wody w miejscowości Mierzawa W</i>	<i>939 000,00– 2016 r.</i>
	<i>Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Wodzisław -W</i>	<i>4 476 979,00 - 2016 r.</i>
	<i>Budowa oczyszczalni ścieków przy SP w Niegosławicach- W</i>	<i>107 214,00 do 2017r.</i>
	<i>Budowa wodociągu Sadki - Nawarzyce Leśne -W</i>	<i>154 000 do roku 2013.</i>
<i>Zasoby surowców mineralnych</i>	<i>współpraca ze starostwem i UW w sprawach związanych z eksploatacją surowców mineralnych (likwidacja nielegalnego wydobycia, dostosowanie wydobycia do obowiązujących przepisów i wymagań ochrony środowiska) – W, K</i>	<i>rocznie ok. 2.000,00 zł</i>
<i>Ochrona powierzchni ziemi i gleb</i>	<i>wykonanie inwentaryzacji terenów poeksploatacyj-nych surowców mineralnych w kontekście przeznaczenia ich do rekultywacji – W</i>	<i>2.000,00 zł</i>

	Współpraca ze starostwem przy opracowaniu (wraz z IUNG w Puławach) programu ochrony gleb przed erozją na wybranych terenach – W	5.000,00 zł
	Współpraca ze starostwem przy opracowaniu (wraz z IUNG Puławy) inwentaryzacji terenów położonych wzdłuż dróg, w celu określenia konieczności zmiany sposobu użytkowania na nich gleb – W	15.000,00 zł
	podjęcie działań mających na celu zmianę sposobu użytkowania gruntów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg – W, K	rocznie ok. 5.000,00 zł
Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	Współpraca przy sporządzeniu rejestru terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym – W, K	4.000,00 zł
	wprowadzenie do planów miejscowych zapisów, dotyczących istniejących i projektowanych obiektów promieniowania niejonizującego wraz ze wskazaniem stref II stopnia – W	w ramach kosztów opracowania miejscowego planu dla gminy
Poważne awarie przemysłowe i drogowe	Rozbudowa budynku strażnicy OSP w Wodzisławiu – W, K	317 318,00 do 2017 r.
Edukacja ekologiczna	koordynacja działań szkół, organizacji i instytucji – W, K	rocznie ok. 10.000,00 zł

	<i>stworzenie powszechnego dostępu do informacji dotyczących problematyki ochrony środowiska (witryny internetowe, broszury, publikacje) – W</i>	<i>4.000,00 zł</i>
	<i>edukacja środowisk wiejskich – W, K</i>	<i>rocznie ok. 15.000,00 zł</i>

Tabela 9	OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH	
Ustawa	Artykuł	Zapis
<i>Prawo wodne 18.07.2001 Dz.U. nr 115 poz.1229</i>	<i>dział I, Rozdział 1 art. 4 ust. 1</i>	<i>Organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami są: organy jednostek samorządu terytorialnego</i>
	<i>rozdział 2, art. 15, ust. 2</i>	<i>Linie brzegu ustala w drodze decyzji: właściwy starosta realizujący zadanie z zakresu administracji rządowej - dla pozostałych wód.</i>
	<i>roz. 3, art. 29, ust. 3</i>	<i>Jeżeli spowodowane przez właściciela gruntu zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom.</i>
	<i>art. 30, ust. 1 i 2</i>	<i>1. Właściciele gruntów mogą, w drodze pisemnej ugody, ustalić zmiany stanu wody na gruntach, jeżeli zmiany te nie wpłyną szkodliwie na inne nieruchomości lub na gospodarkę wodną; ugoda nie może dotyczyć wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi. 2. Realizacja postanowień ugody jest możliwa po zatwierdzeniu, w drodze decyzji, odpowiednio przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta; z wnioskiem o zatwierdzenie ugody występują umawiający się właściciele gruntów.</i>
	<i>dział V, -, art. 85, ust. 4</i>	<i>Starosta może, w drodze decyzji, nakazać usunięcie drzew lub krzewów z wałów przeciwpowodziowych oraz terenów, o których mowa w ust. 1 pkt. 2. (1. Dla zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych zabrania się: 2) uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału,)</i>

Tabela 9		OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJACE Z AKTÓW PRAWNYCH
Ustawa	Artykuł	Zapis
	<i>art. 86, ust. 1</i>	<i>W przypadku wykonania na wale przeciwpowodziowym lub w jego pobliżu, albo na obszarze bezpośredniego zagrożenia powodzią, robót lub innych czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią, a nie zostały objęte decyzją, o której mowa w art. 83 ust. 2 pkt 1 lub w art. 85 ust. 3 (rozkopywania wałów, wbijania słupów, ustawiania znaków przez nieupoważnione osoby) , starosta może nakazać, w drodze decyzji, przywrócenie stanu poprzedniego na koszt tego, kto je wykonał.</i>
	<i>dział VI, roz. 2, art. 107, ust. 6</i>	<i>Strefę ochronną urządzeń pomiarowych służb państwowych ustanawia, w drodze decyzji, starosta, na wniosek właściwej służby, określając zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują, stosownie do przepisów ust. 5. Wniosek powinien zawierać propozycje granic strefy wraz z planem sytuacyjnym oraz propozycje dotyczące zakazów, nakazów lub ograniczeń w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wód.</i>
	<i>ust. 7</i>	<i>W decyzji, o której mowa w ust. 6 (6. Strefę ochronną urządzeń pomiarowych służb państwowych ustanawia, w drodze decyzji, starosta, na wniosek właściwej służby, określając zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują, stosownie do przepisów ust. 5. Wniosek powinien zawierać propozycje granic strefy wraz z planem sytuacyjnym oraz propozycje dotyczące zakazów, nakazów lub ograniczeń w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wód.) starosta może nakazać usunięcie drzew lub krzewów.</i>

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
	roz. 4, art. 140, ust. 1	<p>Organem właściwym do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, z zastrzeżeniem ust. 2 (2. Wojewoda wydaje pozwolenia wodnoprawne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jeżeli szczególne korzystanie z wód lub wykonywanie urządzeń wodnych jest związane z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wynika z przepisów o ochronie środowiska, oraz z eksploatacją instalacji lub urządzeń wodnych na terenach zakładów w rozumieniu ustawy - Prawo ochrony środowiska zaliczanych do tych przedsięwzięć, 2) na wykonanie urządzeń wodnych zabezpieczających przed powodzią, 3) na przerzuty wody, 4) na wprowadzanie do wód powierzchniowych substancji chemicznych hamujących rozwój glonów, 5) o których mowa w art. 122 ust. 2, 6) jeżeli szczególne korzystanie z wód lub wykonanie urządzeń wodnych odbywa się na terenach zamkniętych w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo ochrony środowiska.) <p>, jest starosta, wykonujący to zadanie jako zadanie z zakresu administracji rządowej.</p>
	dział VII, roz. 1, art. 165, ust. 3	<p>Starosta właściwy miejscowo dla siedziby spółki wodnej zatwierdza statut spółki w drodze decyzji; w przypadku niezgodności statutu z prawem starosta wzywa do usunięcia niezgodności statutu z prawem w określonym terminie, a jeżeli niezgodności nie zostaną usunięte - odmawia, w drodze decyzji, jego zatwierdzenia.</p>
	ust. 4	<p>Spółka wodna nabywa osobowość prawną z chwilą uprawomocnienia się decyzji starosty o zatwierdzeniu statutu.</p>
	dział X, roz. 2, art. 217, ust. 2	<p>Przejście mienia, o którym mowa w ust. 1 (1. Z dniem wejścia w życie ustawy stanowiące własność Skarbu Państwa wody oraz grunty pokryte tymi wodami przechodzą w trwałe zarząd odpowiednio - urzędów morskich, regionalnych zarządów gospodarki wodnej, parków narodowych, stosownie do art. 11 ust. 1 pkt 1-3.)</p> <p>stwierdza, na wniosek zainteresowanego, właściwy starosta wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej.</p>

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
	roz. 1, art. 196, ust. 6	<i>W obwodach rybackich, przez które przebiega granica województw lub powiatów, w sprawach dotyczących rybactwa właściwy jest wojewoda lub starosta tego województwa lub powiatu, na terenie którego znajduje się większa część powierzchni obwodu rybackiego. W innych przypadkach właściwość miejscową w sprawach dotyczących rybactwa ustalają, w drodze porozumienia, zainteresowani wojewodowie lub starostowie.”;</i>
	dział VII, roz. 1, art. 168	<i>Na wniosek spółki wodnej lub zainteresowanego zakładu starosta, w drodze decyzji, może włączyć zakład do spółki, jeżeli jest to uzasadnione celami, dla których spółka została utworzona.</i>
	art. 170, ust. 3	<i>Jeżeli uchwalone przez spółkę wodną, zajmującą się utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, składki i inne świadczenia nie wystarczają na wykonanie przewidzianych na dany rok zadań statutowych, starosta może organom spółki zwrócić uwagę na konieczność podwyższenia wysokości tych składek lub innych świadczeń.</i>
	art. 171, ust. 2	<i>Wysokość i rodzaj świadczeń, o których mowa w ust. 1 (1. Jeżeli osoby, które nie są członkami spółki wodnej, odnoszą korzyści z urządzeń spółki lub przyczyniają się do zanieczyszczenia wody, dla której ochrony spółka została utworzona, obowiązane są do ponoszenia świadczeń na rzecz spółki.) , ustala, w drodze decyzji, starosta.</i>
	roz. 3, art. 178	<i>Nadzór i kontrolę nad działalnością spółek wodnych sprawuje starosta.</i>
	art. 179 (cały)	<i>Zarząd spółki wodnej obowiązany jest do przedłożenia staroście uchwał organów spółki w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia. 2. Uchwały organów spółki wodnej sprzeczne z prawem lub statutem są nieważne; o nieważności uchwał w całości lub w części orzeka, w drodze decyzji, starosta w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały. 3. Starosta, wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały, może wstrzymać jej wykonanie. 4. Decyzja, o której mowa w ust. 2, jest ostateczna; spółka wodna, której uchwała została uchylona, może zwrócić się do starosty z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, a po wyczerpaniu tego trybu spółce wodnej przysługuje skarga do sądu administracyjnego.</i>

Tabela 9		OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH
Ustawa	Artykuł	Zapis
	art. 180	<p>W przypadku powtarzającego się naruszenia przez zarząd prawa lub statutu starosta może, w drodze decyzji, rozwiązać zarząd, wyznaczając osobę pełniącą jego obowiązki.</p> <p>W terminie 3 miesiące od dnia, w którym decyzja, o której mowa w ust. 1 (1. W przypadku powtarzającego się naruszenia przez zarząd prawa lub statutu starosta może, w drodze decyzji, rozwiązać zarząd, wyznaczając osobę pełniącą jego obowiązki.)</p> <p>, stała się ostateczna, osoba wyznaczona do pełnienia obowiązków zarządu jest obowiązana zwołać walne zgromadzenie w celu wybrania nowego zarządu.</p> <p>Jeżeli walne zgromadzenie nie dokona wyboru nowego zarządu, starosta może ustanowić, w drodze decyzji, zarząd komisaryczny spółki wodnej na czas oznaczony, nie dłuższy niż rok</p>
	roz. 4, art. 182, ust. 3	<p>W przypadku rozwiązania spółki na podstawie decyzji, o której mowa w art. 181 ust. 2 (2. Spółka wodna może być rozwiązana przez starostę, w drodze decyzji, jeżeli:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) działalność spółki narusza prawo lub statut albo 2) upłynął termin, na jaki został ustanowiony zarząd komisaryczny, o którym mowa w art. 180 ust. 3, a walne zgromadzenie nie dokonało wyboru nowego zarządu, 3) liczba członków jest mniejsza niż określona w art. 165 ust. 1.) <p>, likwidatora wyznacza starosta.</p>
	ust. 5	<p>Likwidator wynagradzany jest na koszt spółki; wysokość wynagrodzenia ustala starosta.</p>
	art. 184	<p>Starosta po otrzymaniu uchwały walnego zgromadzenia spółki wodnej w likwidacji o zatwierdzeniu ostatecznych rachunków i sprawozdań likwidatora występuje z wnioskiem o wykreślenie spółki wodnej z katastru wodnego.</p>
	dział I, roz. 3, art. 29, ust. 3	<p>Jeżeli spowodowane przez właściciela gruntu zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom.</p>
	art. 30, ust. 2	<p>Realizacja postanowień ugody jest możliwa po zatwierdzeniu, w drodze decyzji, odpowiednio przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta; z wnioskiem o zatwierdzenie ugody występują umawiający się właściciele gruntów.</p>

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
Ustawa o odpadach 27.04.2001 Dz. U. nr 62, poz. 628	roz. 4, art. 18, ust. 4	Kopię wydanej decyzji wojewoda lub starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.
	art. 19, ust. 2	Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi jest zatwierdzany w drodze decyzji przez właściwy organ, którym jest: starosta - dla pozostałych przedsięwzięć.
	ust. 4, 5 i 6	Wojewoda zatwierdza program gospodarki odpadami niebezpiecznymi po zasięgnięciu opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych. Starosta zatwierdza program gospodarki odpadami niebezpiecznymi po zasięgnięciu opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz powiatowego inspektora sanitarnego, właściwych ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych; wymóg zasięgnięcia opinii prezydenta miasta nie dotyczy prezydenta miasta na prawach powiatu. 6. Kopię wydanej decyzji wojewoda lub starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.
	art. 22, ust. 2	Kopię wydanej decyzji wojewoda lub starosta przekazuje właściwemu wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.
	art. 24, ust. 2	Informację o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami przedkłada się właściwemu organowi na dwa miesiące przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów lub zmianą tej działalności wpływającą, na rodzaj lub ilość wytwarzanych odpadów lub sposób gospodarowania nimi. starosta - dla pozostałych przedsięwzięć

Tabela 9		OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH
Ustawa	Artykuł	Zapis
	ust. 9	<p>Kopię informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami, a także decyzji, o których mowa w ust. 5, 6 (5. Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, o której mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.</p> <p>6. W przypadku stwierdzenia przez organ na podstawie złożonej informacji, o której mowa w ust. 1, lub własnych ustaleń, że odpady niebezpieczne wytworzone w ilości do 100 kg rocznie mogą powodować, ze względu na ich ilość lub rodzaj, zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska, organ w terminie miesiąca od otrzymania informacji zobowiązuje, w drodze decyzji, wytwórcę odpadów do przedłożenia wniosku o zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi.)</p> <p>i ust. 8, (8. Jeżeli wytwórca odpadów mimo wezwania, o którym mowa w ust. 7, nadal narusza przepisy ustawy lub działa w sposób niezgodny ze złożoną informacją, organ właściwy do otrzymania informacji wstrzymuje w drodze decyzji działalność powodującą wytwarzanie odpadów, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska zakończenia tej działalności. W takim przypadku wytwórca odpadów zobowiązany jest do usunięcia skutków prowadzonej działalności na własny koszt.)</p> <p>wojewoda lub starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.</p>
	art. 26, ust. 3	<p>Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów jest wydawane, w drodze decyzji, przez właściwy organ, na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.</p> <p>Właściwym organem, o którym mowa w ust. 2 (2. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów jest wydawane, w drodze decyzji, przez właściwy organ, na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.)</p> <p>, jest: starosta - dla pozostałych przedsięwzięć</p>

Tabela 9	OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH	
Ustawa	Artykuł	Zapis
	<i>ust. 5. 6 i 7</i>	<i>Wojewoda wydaje zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, po zasięgnięciu opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów Starosta wydaje zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, po zasięgnięciu opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz powiatowego inspektora sanitarnego, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów; wymóg zasięgnięcia opinii prezydenta miasta nie dotyczy prezydenta miasta na prawach powiatu. 7. Kopię wydanej decyzji wojewoda lub starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.</i>
	<i>art. 28, ust. 2 i 3</i>	<i>Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów wydaje starosta po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz powiatowego inspektora sanitarnego; wymóg zasięgnięcia opinii prezydenta miasta nie dotyczy prezydenta miasta na prawach powiatu. 3. Właściwym starostą, o którym mowa w ust. 2, jest: 1) do wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów - starosta właściwy ze względu na miejsce zbierania odpadów, 2) do wydania zezwolenia na transport odpadów - starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.</i>
	<i>ust. 7</i>	<i>Kopię wydanej decyzji starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa.</i>
	<i>art. 29, ust. 3</i>	<i>Kopię wydanej decyzji wojewoda lub starosta przekazuje właściwemu wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.</i>
	<i>art. 30, ust. 7</i>	<i>Kopię wydanej decyzji wojewoda lub starosta przekazuje właściwemu marszałkowi województwa oraz wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.</i>

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
	art. 30, ust. 5	<p>Posiadacz odpadów, który jest zwolniony z obowiązku uzyskiwania zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ust. 4 (4. Decyzji, o której mowa w ust. 2, właściwy organ może nadać rygor natychmiastowej wykonalności uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska zakończenia działalności.)</p> <p>, ma obowiązek zgłoszenia do rejestru prowadzonego przez starostę właściwego ze względu na miejsce prowadzenia zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, a w przypadku transportu odpadów - przez starostę właściwego ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Starosta przekazuje marszałkowi województwa łączne zestawienie rejestrów, w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy.</p>
	art. 37, ust. 7	<p>Dostęp do wojewódzkiej bazy danych posiadają: minister właściwy do spraw środowiska, wojewoda, starosta, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, wojewódzki inspektor ochrony środowiska oraz wojewódzki urząd statystyczny.</p>
	roz. 7, art. 53, ust. 3	<p>Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów zatwierdza, w drodze decyzji:</p> <p>starosta - dla pozostałych przedsięwzięć.</p>
	art. 54, ust. 2	<p>Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części wydaje, na wniosek zarządzającego składowiskiem odpadów, w drodze decyzji starosta - dla pozostałych przedsięwzięć po przeprowadzeniu kontroli składowiska odpadów przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.</p>

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
	roz. 4, art. 31, ust. 4	<p>Jeżeli miejsce prowadzenia odzysku, unieszkodliwiania lub zbierania odpadów przez wytwórcę, o którym mowa w ust. 1 (1. Wytwórca odpadów, który prowadzi działalność w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, zbierania lub transportu odpadów jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności, jeżeli posiada pozwolenie na wytwarzanie odpadów lub decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi.) , jest inne niż miejsce wytwarzania odpadów, właściwy organ wydając pozwolenie na wytwarzanie odpadów lub decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zasięga opinii wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a jeżeli organem właściwym jest starosta - również powiatowego inspektora sanitarnego, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia odzysku, unieszkodliwiania lub zbierania odpadów.</p>
	roz. 4, art. 34, ust. 1	<p>Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji.</p>
<p>Prawo Ochrony Środowiska a Dz.U nr 62 poz.627</p>	<p>dział IV, roz. 2, art. 30, ust. 2</p>	<p>Dostępne bazy danych prowadzą: starosta - w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5 (1. Informacje dotyczące: 4) wyników badań, o których mowa w art. 109 ust. 2, 5) terenów, o których mowa w art. 110,) oraz, gdy dotyczy to terenów, o których mowa w art. 117 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 (2. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla: 1) aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, 3. Powiatowy program ochrony środowiska może określać inne niż wymienione w ust. 2 tereny, dla których dokonywana będzie ocena stanu akustycznego środowiska.) w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 6 i 7(6) wyników pomiarów, o których mowa w art. 118 ust. 1, 7) terenów, o których mowa w art. 118 ust. 6 i art. 119 ust. 1,)</p>

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
	<p>tytuł II, dział IV, art. 102, ust. 4 i 5, 8</p>	<p>Starosta dokonuje rekultywacji, jeżeli:</p> <p>1) podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, nie dysponuje prawami do powierzchni ziemi, pozwalającymi na jej przeprowadzenie, lub</p> <p>2) nie można wszcząć postępowania egzekucyjnego dotyczącego obowiązku rekultywacji albo egzekucja okazała się bezskuteczna, lub</p> <p>3) zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu nastąpiło w wyniku klęski żywiołowej.</p> <p>5. Starosta dokonuje rekultywacji także wówczas, gdy z uwagi na zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku konieczne jest natychmiastowe jej dokonanie.</p> <p>8. Obowiązek poniesienia kosztów rekultywacji, ich wysokość oraz sposób uiszczenia określa, w drodze decyzji, starosta.</p>
	<p>art. 107, ust. 1</p>	<p>Na obszarze, na którym istnieje przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, starosta może, w drodze decyzji, nałożyć na władający powierzchnią ziemi podmiot korzystający ze środowiska, obowiązany do rekultywacji, obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie lub ziemi. Podmiot obowiązany jest w tym przypadku przechowywać wyniki pomiarów przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczy.</p>

Tabela 9	OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH	
Ustawa	Artykuł	Zapis
	art. 108, ust. 1	<p>W przypadkach, o których mowa w art. 102 ust. 4 i 5 (4. Starosta dokonuje rekultywacji, jeżeli:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podmiot, który spowodował zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, nie dysponuje prawami do powierzchni ziemi, pozwalającymi na jej przeprowadzenie, lub2) nie można wszcząć postępowania egzekucyjnego dotyczącego obowiązku rekultywacji albo egzekucja okazała się bezskuteczna, lub3) zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu nastąpiło w wyniku klęski żywiołowej. <p>5. Starosta dokonuje rekultywacji także wówczas, gdy z uwagi na zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku konieczne jest natychmiastowe jej dokonanie.)</p> <p>starosta określa, w drodze decyzji, zakres, sposób oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekultywacji</p>
	art. 109, ust. 2	Starosta prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi.
	art. 110	Starosta prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę.
	art. 111, ust. 2	Starosta może przeprowadzić rekultywację powierzchni ziemi pomimo nieujęcia zadania w programie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli stwierdzi, iż nieprzeprowadzenie rekultywacji spowoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi.
	dział V, art. 118, ust. 1	<p>Na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska, o której mowa w art. 117 ust. 2 pkt 1(2. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla:</p> <ol style="list-style-type: none">1) aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,) <p>i ust. 3 (3. Powiatowy program ochrony środowiska może określać inne niż wymienione w ust. 2 tereny, dla których dokonywana będzie ocena stanu akustycznego środowiska.) , starosta sporządza, co 5 lat, mapy akustyczne, z zastrzeżeniem ust. 2.</p>

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
	art. 120	Starosta przekazuje, niezwłocznie po sporządzeniu, zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu mapy akustyczne, o których mowa w art. 118.
	dział IX, roz. 2, art. 131, ust. 1	W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, o którym mowa w art. 130 ust. 1, na żądanie poszkodowanego właściwy starosta ustala, w drodze decyzji, wysokość odszkodowania; decyzja jest niezaskarżalna
	tytuł VII, dział I, art. 376	Organami ochrony środowiska, z zastrzeżeniem art. 377 (Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi.) są: 1) wójt, burmistrz lub prezydent miasta, 2) starosta, 3) wojewoda, 4) minister właściwy do spraw środowiska
	art. 379, ust. 1 i 2	1) Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów. 2. Organy, o których mowa w ust. 1, mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych
	ust. 4 i 5	Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. 5. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Tabela 9		
OBOWIĄZKI STAROSTÓW , PREZYDENTÓW MIAST, WÓJTÓW I BURMISTRZÓW WYNIKAJĄCE Z AKTÓW PRAWNYCH		
Ustawa	Artykuł	Zapis
	tytuł III, dział II, roz. 2, art. 162, ust. 5 i 6	<p>Informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.</p> <p>6. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada wojewodzie informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.</p>
	tytuł IV, dział III, art. 368, ust. 1 i 2	<p>W razie naruszenia warunków decyzji określającej wymagania dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, prowadzonej przez osobę fizyczną w ramach zwykłego korzystania ze środowiska, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkowanie instalacji; art. 367 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.</p> <p>2. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkowanie instalacji lub urządzenia, jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do wymagań decyzji, o której mowa w art. 363.</p>
	art. 372, ust. 1	<p>Po stwierdzeniu, iż ustały przyczyny wstrzymania działalności, wojewódzki inspektor ochrony środowiska, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, na wniosek zainteresowanego, wyraża zgodę na podjęcie wstrzymanej działalności.</p>
	tytuł VII, dział I, art. 378, ust. 3	<p>W przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne, wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest właściwy w sprawach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wydawania decyzji, o których mowa w art. 150 ust. 1 i art. 154 ust. 1, 2) przyjmowania wyników pomiarów, o których mowa w art. 149 i 150, 3) przyjmowania zgłoszeń, o których mowa w art. 152 ust. 1.
	dział II, roz. IV, art. 421, ust. 5	<p>Starostowie, wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast zatwierdzone zestawienie przychodów i wydatków odpowiednio powiatowego i gminnego funduszu podają do publicznej wiadomości</p>
	tytuł VIII, dział III, art. 437, ust. 3	<p>Starostowie, wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast zatwierdzone zestawienie przychodów i wydatków odpowiednio powiatowego i gminnego funduszu podają do publicznej wiadomości</p>

VI. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.

W opracowaniu przedstawiono stan środowiska przyrodniczego na terenie gminy Wodzisław, dokonano jego oceny (porównanie z istniejącymi wymogami - przepisami) i na tej podstawie zaprojektowano szereg działań niezbędnych do przeprowadzenia w gminie.

Kwestie w zakresie ochrony środowiska określają położenie gminy oraz identyfikują zagrożenia dla wszystkich jego komponentów.

Dane dotyczące gminy pochodzą z: Urzędu Gminy w Wodzisławiu, serwisów internetowych oraz opracowań dotyczących terenu gminy. Należy podkreślić, iż stan środowiska na omawianym terenie jest zadowalający, choć można wyróżnić kilka obszarów, gdzie wyraźnie widać opóźnienia w kwestii wspierania jego ochrony. Do obszarów tych należą:

- *ochrona powietrza atmosferycznego - obniżanie wielkości emisji gazów i pyłów pochodzących z palenisk domowych, kotłowni węglowych, poprzez zamianę na paliwa ekologiczne;*
- *ochrona przed hałasem - (szczególnie wzdłuż dróg) obniżenie poziomu hałasu;*
- *gospodarka wodno-ściekowa - konieczność szybszego rozwoju sieci kanalizacyjnej;*
- *edukacja ekologiczna, która wprawdzie nie przekłada się natychmiast na stan środowiska naturalnego, lecz jest działaniem niezbędnym, którego „owoce” będzie można zbierać w przyszłości.*

W innych obszarach środowiska jego stan jest lepszy, co nie zwalnia jednak z obowiązku realizacji działań przewidzianych dla tych obszarów.

W opracowaniu określono działania krótko- i długoterminowe w podziale na lata 2013-2017 oraz do roku 2021. Do działań tych wpisano już te, które są w trakcie bieżącej realizacji oraz te, które są projektowane na lata następne.

Realizacja zaproponowanych działań wiąże się z koniecznością wydatkowania niekiedy znacznych środków finansowych. W związku z tym, w jednym z rozdziałów przedstawiono przybliżony preliminarz środków niezbędnych dla realizacji tych działań. Preliminarz ten będzie pomocny dla władz gminy przy konstruowaniu budżetu.

Należy podkreślić, iż w miarę upływu czasu pewnej korekcie (zmianie) będą ulegać działania, a wraz z nimi środki przewidziane do ich realizacji.

Realizacja programu pozostaje w zakresie Rady Gminy oraz Wójta, który co 2 lata powinien jej przedkładać sprawozdanie z realizacji przedmiotowego Programu.

Cele i działania proponowane w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław” powinny skutkować tworzeniem warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa gminy, które służyć będą ochronie i poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizator celów w nim wytyczonych powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy